

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ — ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ — ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ

Ὅποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ κυβερνῶν, εἶναι ζήτημα τοῦ ὁποίου ἡ λύσις ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν παραγόντων. Βάρβαρος λαὸς δὲν δύναται νὰ κυβερνηθῆ ὡς πολιτισμένος, νέος λαὸς ὡς γέροντων, ἠθικός λαὸς ὡς διεφθαρμένος, πτωχὸς λαὸς ὡς πλούσιος. Ἡ φυλὴ, τὸ κλίμα, ἡ ἐποχὴ, αἱ περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας δρᾷ ἡ κοινωνία, εἶναι τόσα ἐλατήρια πρὸς τοιαύτην ἢ τοιαύτην διαρρῦθμιν τῆς κυβερνητικῆς ἐν ἐκάστῳ τόπῳ ἀρχῆς. Ἄλλ' ἐνῶ ἡ ποικιλία εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀποτελεῖ ἀνυπέρβλητον φυσικὸν νόμον, τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀνθρωπότητος ὀδηγεῖ πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀρίζοντα. Ἴδου πῶς τὸ διευπώσεν ἡ οὐρανία τοῦ Πλάτωνος διάνοια (Πολιτ. Γ' 20):

Πολλοὶ νομίζουσιν, ὅτι ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν μὲν ἄρρωσιν ἢ μὲν τῆς ψυχῆς, ἢ δὲ τοῦ σώματος. Καὶ ἔμως τὸ σκοπούμενον αὐτῶν μᾶλλον ἡ ψυχὴ εἶναι. Ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὁ χαρακτήρ τῶν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν γυμναστικὴν ἢ τὴν μουσικὴν διὰ βίου ἀσχολουμένων. Πόσον οἱ μὲν εἶναι σκληροὶ καὶ δύσχρηστοι, οἱ δὲ μαλθακοὶ καὶ ἐκτεθηλυμένοι! Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀφιερῶται ὁλόκληρος εἰς τὴν μουσικὴν καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς γλυκείας ἐκεῖνας ἀρμονίας, τὰς μαλακὰς καὶ θρηνώδεις, εἰσάγων αὐτὰς διὰ τῶν ὠτῶν, ὡς διὰ χώνης, εἰς τὴν ψυχὴν καὶ διανύων ὅλον τὸν βίον μινυρίζων καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ᾠδῆς, τὸ θυμοειδὲς αὐτοῦ κατὰ πρῶτον μὲν μαλάσσεται ὡς ὁ σίδηρος, ἀκολούθως δὲ τήκεται, καὶ ἂν μὲν ἦτο ἐκ φύσεως ἥπιος, καθίσταται μαλθακὸς αἰχμητής, ἂν δὲ ἐκ φύσεως ζωηρός, καθίσταται ἀκρόχολος, ἐργίλος καὶ δυσκολίας ἔμπλεως. Ὅταν ἀπ' ἐναντίας ὁ ἄνθρωπος ἀφιερῶται εἰς τὴν γυμναστικὴν, τρώγη πολὺ καὶ παραμελῆ ἐντελῶς τὴν μου-

σικήν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, τὸ σῶμα του πληροῦται ὑπὸ ἰσχύος καὶ θυμοῦ, μὴ ἔχων δὲ ὁ ἄνθρωπος κοινωνίαν μετὰ τῆς Μούσης καὶ ἀφίνων ταύτην ἀκαλλιέργητον, καθίσταται μισολόγος καὶ ἄμουσος, ὡς θηρίον δὲ διὰ βίας καὶ ἀγριότητος τὰ πάντα ἐνεργεῖ, ζῶν ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι, ἄνευ ρυθμοῦ καὶ ἄνευ χάριτος. Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἐδωρήσατο τὴν μουσικὴν καὶ τὴν γυμναστικὴν τοῖς ἀνθρώποις εἰς καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς καὶ τελειοποίησιν τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ πνεύματος, ἀπὸ συναρμογῆς αὐτῶν ἐν τῷ προσήκοντι. Ὁ κάλλιστα ἄρα γε προσαρμοζῶν τὴν μουσικὴν μετὰ τῆς γυμναστικῆς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ δύναται νὰ ὀνομασθῇ κατ' ἐξοχὴν μουσικός καὶ κατέχει τὴν ἐπιστήμην τῶν ἁρμονιῶν πολὺ πλειότερον ἐκείνου, ὅστις γνωρίζει τὴν τέχνην τοῦ συνδυασμοῦ τῶν χορδῶν πρὸς ἀλλήλας.

Τοιοῦτου τινὸς ἐπιστάτου ἔχει ἀνάγκη καὶ ἡ ἡμετέρα πολιτεία, ἐὰν μέλη αὐτῆ νὰ σωθῇ. Οἱ πρεσβύτεροι πρέπει νὰ ἄρχωσιν, οἱ νεώτεροι πρέπει νὰ ἄρχωνται. Μεταξὺ τῶν πρώτων πρέπει νὰ ἐκλεχθῶσιν οἱ ἄριστοι. Ποῖοι εἶναι οἱ ἄριστοι γεωργοί, ἐὰν δὲν εἶναι οἱ γινώσκοντες καλλίτερον τὴν γεωργίαν; Ἐπίσης καὶ ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φύλακας, ἐκεῖνοι εἶναι οἱ ἄριστοι οἵτινες εἶναι φυλακικώτατοι. Πρέπει λοιπὸν νὰ εἶναι φρόνιμοι, δυνατοὶ καὶ κηδεμόνες τῆς πολιτείας. Κηδεταὶ δὲ τις μάλιστα ἐκείνων τὰ ὅποια ἀγαπᾷ, ἀγαπᾷ δὲ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὸ συμφέρον εἶναι ἀχώριστον ἀπὸ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, καὶ μάλιστα ἐκεῖνα, ἐκ τῆς εὐτυχίας ἢ δυστυχίας τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία ἑαυτοῦ.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκλέγωνται τοιοῦτοι ἄνδρες, οἵτινες καθ' ὅλον τὸν βίον των τὰ μὲν συμφέροντα τῇ πόλει μετὰ πάσης προθυμίας ἐπραξάν, τὰ δὲ ἀσύμφορα ἐξ οὐδενὸς τρόπου ἠθέλησαν νὰ ἐνεργήσωσιν. Ἀρμόζει νὰ ἐπισκοπήσῃ τις τοὺς ἄνδρας τούτους καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας, ἐὰν διετέλεσαν σταθερῶς πιστοὶ εἰς τὸ δόγμα τοῦτο, μὴ τυχόν, γοητευόμενοι ἢ βιαζόμενοι, ἐλησημόνησαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκτελέσεως τῶν βελτίων τῇ πολιτείᾳ. Αἱ γινώμαι διττῶς ἐξέρχονται ἐκ τῆς διανοίας, ἐκουσίως καὶ ἀκουσίως· ἐκουσίως μὲν παρκατοῦμεν τὰς ψευδεῖς γνώμας ὅταν φωτιζώμεθα, ἀκουσίως δὲ ἐγκαταλείπομεν ἐκείνας αἰ

ὅποια εἶναι ἀληθεῖς. Διότι οἱ ἄνθρωποι τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀκουσίως στεροῦνται, τῶν δὲ κακῶν ἐκουσίως. Μήπως δὲν εἶναι κακὸν τὸ ἀπομακρύνεσθαι τῆς ἀληθείας καὶ ἀγαθῶν ἢ συνάντησις αὐτῆς; Τί ἄλλο δὲ εἶναι ἡ ὀρθὴ γνώμη περὶ τῶν πραγμάτων παρὰ συνάντησις τῆς ἀληθείας; Ἄκοντες λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι στεροῦνται τῶν ἀληθῶν γνωμῶν, πάσχουσι δὲ τοῦτο ἢ κλαπέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες. Ἡ ἔκφρασις αὕτη ἔχει τι τραγικόν. Ἄλλὰ κλαπέντας μὲν ἐνοῶ τοὺς μεταπεισθέντας ὑπὸ ἄλλων καὶ τοὺς λησμονοῦντας ἐκ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, βιασθέντας δὲ τοὺς μεταβιβλόντας γνώμην ἐξ ὀδύνης ἢ ἀλγηδόνος, γοητευθέντας δὲ ἐκείνους οἵτινες μεταβάλλουσι γνώμην, παρασυρόμενοι ὑπ' ἡδονῆς ἢ ὑπὸ φόβου, καὶ ἐν γένει γοητεύονται ὑπὸ πάντων ὅσα ἀπακτῶσι.

Ζητητέον λοιπὸν τίνες ἄριστοι φύλακες τοῦ δόγματος, ὅτι πρέπει νὰ πράττωνται τὰ βέλτιστα τῇ πολιτείᾳ. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἐπισκοπῶνται οὗτοι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, τιθέμενοι ὑπὸ περιστάσεως καθ' ἧς ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ λησημονήσωσι τὸ θεμελιῶδες δόγμα καὶ νὰ ἀπακτῶσι περὶ αὐτό. Ὁ μνήμων λοιπὸν καὶ δυνατὸς ἀπάτητος ἐγκριτέος, ὁ μὴ τοιοῦτος δὲ ἀπορριπτέος. Ἀκολουθῶς ἀνάγκη νὰ τίθενται ὑπὸ τὴν δοκιμασίαν τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἀγώνων πρὸς ἔλεγχον κατὰ πόσον δύναται νὰ ἀντέχωσιν εἰς αὐτούς. Θετέον δὲ καὶ τρίτου εἶδους διαγωνισμὸν κατὰ τῆς γοητείας, καὶ ὅπως ἐκθέτουσι τοὺς νέους ἵππους εἰς κρότους καὶ θορύβους, ἵνα ἴδωσιν ἐὰν ὑπόκεινται εἰς φόβον, τοιοῦτοτρόπως πρέπει καὶ ὁ φύλαξ νὰ μεταφέρηται, ἐνόσω εἶναι νέος, ἐν μέσῳ ἀντικειμένων τρομερῶν ἢ γοητευτικῶν, ἵνα δοκιμασθῇ μετὰ πλείονος προσοχῆς πρὸς ὅσον ὁ χρυσὸς διὰ τοῦ πυρός, ἐὰν εἶναι δυσγόητετος καὶ εὐσχήμων ἐν πᾶσι, φύλαξ ἑαυτοῦ ἀγαθός, εὐρυθμὸς καὶ εὐάρμοστος καὶ ἐν γένει τοιοῦτος ὥστε νὰ καταστῇ χρησιμώτατος τῇ πολιτείᾳ. Ἐκεῖνος δὲ διοριστέος ἄρχων καὶ φύλαξ τῆς πολιτείας, ὅστις, δοκιμαζόμενος καὶ ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ καὶ ἐν τῇ νεανικῇ καὶ ἐν τῇ ἀνδρικῇ, ἐξῆλθε καθαρός. Εἰς αὐτὸν καὶ ζῶντα καὶ τελευτήσαντα ἀποδοτέα πᾶσα τιμὴ, τάροι μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἄλλα μνημεῖα.

Ἴδου ἐν συνάψει ἀπὸ ποίων διδομένων πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχόντων τῆς πολιτείας, ἵνα καθίστανται οὗτοι ἀληθεῖς φύλακες, τόσον κατὰ τῶν ἐξωθεν πολεμίων ὅσον καὶ πρὸς τοὺς ἐντὸς φιλίους, ὅπως μὴ οἱ μὲν θέλωσιν, οἱ δὲ δύνανται νὰ βλάπτωσι τὴν πολιτείαν.

ΠΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Ἐνώπιον τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς ἐγένοντο μακροὶ ἀγῶνες ἐπὶ νομοσχεδίου, εἰσχυθέντος ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ πρὸς πληρωμὴν 335, 110 δραχμῶν εἰς πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίῳ, καὶ ἀπὸ παντοίων μηχανῶν διαπερικλυθέντος εἰς νόμον. Βεβαίως τοιοῦτο ποσόν, διὰ κράτος τοῦ ὁποίου ὁ προϋπολογισμὸς ὑπερβαίνει τὰ 100 ἑκατομμύρια, δὲν εἶναι τι μέγα. Ἄλλ' ὅταν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπαντηθῇ ἕστω καὶ μία δραχμὴ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἡ ψήφισις αὐτῆς εἶναι γνώρισμα τῆς ἀνεπικρατείας τῶν ἐξουσιῶν, εἰς ἃς τὸ πολίτευμα ἐμπιστεύεται τοὺς ἰδρωτὰς τοῦ ἔθνους. Κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου ὁ βουλευτὴς κ. ἐζήτησε δι' ἐπιστολῆς τοῦ τὴν γνώμην τοῦ κ. Οἰκονόμου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπὸ 10 δεκεμβρίου 1888 ἀπάντησιν ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες. Ἔχει αὕτη ὡς ἑξῆς:

*Πρὸς τὸν κ. βουλευτὴν
εἰς Ἀθήνας*

**Ἐντιμὲ Κύριε,*

Ἦθελήσατε τὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ ζητήματος Σπάρταλη ἐν τῇ Βουλῇ. Τὸ νὰ μὲ ἐνθυμηθῆτε ἀπὸ τὸ βουλευτικὸν ἐδώλιόν σας εἶναι εὐγένεια, ἡ ὁποία πολὺ μὲ κολακεύει. Θὰ προσπαθῶ νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς.

Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐν ἔτει 1867 ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ἐν Λονδίῳ γενικὸν πρόξενον τῆς Ἑλλάδος Μ. Σπάρταλην ὃ περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν πρὸς κατασκευὴν καὶ ἀγορὰν πολεμικῶν πλοίων καὶ ἐφοδίων, θεωροῦσα δὲ αὐτὸν ὀφειλέτην ἐκ τῆς διαχειρίσεως ταύτης, τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1874 ἔλαθε διὰ κατασχέσεως παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 6,268 λίρας στερλίνας, ἀνηκούσας αὐτῷ. Μετ' ἀποτυχοῦσαν ἀπόπειραν τῷ

1883, ἐσχάτως ὁ πρωθυπουργὸς εἰσήγαγεν εἰς τὴν Βουλὴν τὸ ἀπὸ 16 νοεμβρίου ε. ε. νομοσχέδιον περὶ πληρωμῆς 10,810 λιρῶν, ἧτοι 335,110 δραχμῶν εἰς τὸν Σπάρταλην, καθορίζων διὰ τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως καὶ τῆς κατὰ τὴν 8 δεκεμβρίου ε. ε. ἀγορεύσεώς του, 1) ὅτι αἱ τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1874 ληφθεῖσαι 6,268 λίραι δὲν ὠφείλοντο ὑπὸ τοῦ Σπάρταλη, καὶ 2) ὅτι, ἀφ' ἧς ἐλήφθησαν ἀχρεωσθήτως, ὀφείλοντα ἐπ' αὐτῶν λόγῳ ἀποζημιώσεως τόκοι ἐκ 4,387 λιρῶν. Ἀθροισομένων τῶν δύο τούτων κονδυλίων, προκύπτει κατὰ τὸν πρωθυπουργόν, ὅτι πρὸ τῆς λήψεως τῶν 6,268 λιρῶν ὁ λογαριασμὸς τῆς διαχειρίσεως τοῦ προξένου ἐβάρυνε τὴν Κυβέρνησιν δι' 155 λιρῶν.

Μὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως, δὲν δύναμαι νὰ ἀποφηνθῶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα κονδυλίων των, ἐξαίρεσει τοῦ ἐκ 2,309 λιρῶν, ὅπερ διασκαρηνίζεται ἐν τῇ εἰσηγητικῇ τοῦ νομοσχεδίου ἐκθέσει. Τὸ κονδύλιον τοῦτο εἰσάγεται ὡς πληρωθὲν ὑπὸ τοῦ προξένου Σπάρταλη πρὸς τὴν ἐταιρίαν αὐτοῦ «Σπάρταλης καὶ Σ²» λόγῳ προμηθείας, ὀφειλομένης αὐτῇ διὰ τὴν εἰσπραξίν καὶ διαχείρισιν τῶν εἰρημένων κεφαλαίων τῆς Κυβερνήσεως, τὰς ὁποίας οὗτος τῇ εἶχεν ἀναθέσει.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ πλαγιασμοῦ, ὃν ἡ μὲν τοικύτη ἀπὸ Σπάρταλη εἰς Σπάρταλην μετακρηρὰ ὑποδηλοῖ, ἡ δὲ ἀπαγόρευσις τοῦ νόμου νὰ πληρωθῇ τὸ Κράτος προμηθεῖται πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους του ἐξηγεῖ, πρῶτον ζήτημα ἐγείρεται, ἂν ἠδύνατο ὁ πρόξενος νὰ μεταβιβάσῃ τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνταθεθεῖσαν αὐτῷ διαχείρισιν εἰς ἄλλον. Τὸ ζήτημα ἀνήκει εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ δημοσίου δικαίου. Ὁ πρόξενος εἶναι ὑπάλληλος τοῦ Κράτους καὶ ὑπὸ χρηματικὴν ἐποψίν, κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, εἰδικὸς ταμίης αὐτοῦ. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις τῷ ἀναθέτῃ χρηματικὴν διαχείρισιν, ἀποσίνεται εἰς τὸν δημοσίον χαρακτῆρά του, ὅστις εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον προσωπικός, ὥστε ἐξ οὐδεμιᾶς ἐπόψεως εἶναι μεταβιβάσιμος. Ἐπομένως καὶ ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι ὁ πρόξενος Σπάρταλης μετεβίβασε τὴν ἐν λόγῳ διαχείρισιν εἰς τὴν ἐταιρίαν «Σπάρταλης

καὶ Σ², ἐνήργησε πρᾶξιν παράνομον, διὰ τὴν ὁποῖαν οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχει ἡ Κυβέρνησις, πολὺ ὀλιγώτερον τὴν ὑποχρέωσιν πληρωμῆς προμηθείας. Εἶναι τόσον καθαρὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἢ νομοθεσία, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται ἀμφισβήτησιν. Κατὰ τὰ ἄρθρα 197 καὶ 202 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, ὁ πρόξενος ὀφείλει νὰ ἔχη παρ' ἐκυτῶ τὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διαπεπιστευμένα αὐτῶ δημόσια χρήματα, ὡς εἰδικὸς ταμίης καὶ ὑπόλογος νὰ καταμετρᾷ αὐτὰ κατὰ πᾶν δεκάημερον, βεβαιῶν τὰς καταμετρήσεις ταύτας δι' ἐκθέσεων τῆς ὑπογραφῆς του ἐπὶ τοῦ καθημερινῷ βιβλίου. Πῶς δύνανται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὰς τοιαύτας νομικὰς προφυλάξεις καὶ τὰς λοιπὰς σχετικὰς ἢ αὐτογνώμων ὑπὸ τοῦ προξένου Σπάρταλη μεταβίβασις τῶν κεφαλαίων τῆς Κυβερνήσεως εἰς τρίτου χεῖρας; Ἡ νομικὴ συνῆψις εἶναι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς οἱ λογαριασμοὶ τῆς διαχειρίσεως Σπάρταλη χρεώνουσι τὴν Κυβέρνησιν διὰ 2,309 λιρῶν, πληρωθεισῶν δὴθεν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐταιρίαν του λόγῳ προμηθείας διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων χρημάτων, καὶ ὅτι κατὰ τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1874 ὁ Σπάρταλης ὤφειλε τὸ πᾶσόν τοῦτο πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὀρθῶς λαβοῦσαν τὸ ἰσότημον αὐτοῦ ἐκ τῶν, ὡς ἐξετέθη, μετρηθεισῶν αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 6,268 λιρῶν.

Ἐν τῇ εἰσηγητικῇ τοῦ νομοσχεδίου ἐκθέσει διασαφηνίζεται καὶ ἕτερον κονδύλιον τὸ περὶ τόκων, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνήκει τόσον εἰς τὸν λογαριασμὸν τῆς διαχειρίσεως τοῦ προξένου, ὅσον εἰς τὴν νομικὴν σχέσιν, ἣτις πηγάζει ἐκ τῆς κατόπιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως λήψεως τῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ 6,268 λιρῶν αὐτοῦ. Εἶναι τὸ ἐπὶ τῶν λιρῶν τούτων λόγῳ τόκου ἢ λόγῳ ἀποζημιώσεως ἀνγνωρίζομενον ὑπὲρ τοῦ Σπάρταλη πᾶσόν 4,387 λιρῶν. Εἰς δύο λόγους στηρίζεται ὁ πρωθυπουργός, 1) ὅτι πρόκειται περὶ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον τρέχει τόκος μέχρις ἐξοφλήσεως, 2) ὅτι ὁ τόκος ὀφείλεται λόγῳ ἀποζημιώσεως, διότι, λαβοῦσα ἡ Κυβέρνησις ἀχρεωστικῶς παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἐζημίωσε τὸν Σπάρταλην. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πρῶτον λόγον, ἡ θεωρία τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ εἶναι ἀτυχεστάτη. Ὅχι μόνον ἡ λήψις τῶν παρὰ

τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ λιρῶν δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς διαχειρίσεως, ἵνα ὑποτεθῇ περιλαμβανομένη εἰς τὸν λογαριασμὸν αὐτῆς, ὅχι μόνον ἐνήργηθη συνεισὶς κατασχέσεως, δηλαδή ἐν ἀπουσίᾳ πάσης ἐννοίας ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, ἀλλὰ τὸ σημαντικώτερον, κατὰ τὸ δημόσιον δίκαιον δὲν ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ ἢ ἐν τῷ ἐμπορικῷ δικαίῳ σχέσις τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐμπορευομένων, εἰδικώτερον δὲ ἐκ τοῦ λογιστικοῦ νόμου, ἐὰν δημόσιός τις ὑπόλογος καταβάλῃ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἴδικα ἐκυτοῦ χρήματα, δὲν δικαιοῦται εἰς τοιοῦτην. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν δεύτερον λόγον, τῆς ἀντὶ τόκου ἀποζημιώσεως, ἔχει τι χονδροειδῶς συριστικόν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δίδεται ὡς τόκος, καὶ ἀποζημιώσις ἂν ὀνομασθῇ, εἶναι πάντοτε τόκος. Ἄλλ' ἔστω, πότε ὀφείλεται ἀποζημιώσις; Ὅταν πρόκειται περὶ ἀδικήματος ἢ ἐὰν παρεβιάσθη νομικὴ τις σχέσηις. Ὑποστηρίζει ἄρα γε ὁ πρωθυπουργός, ὅτι κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς λήψιν τῶν λιρῶν Σπάρταλη ἐξετέλεσεν ἡ Κυβέρνησις ἀξιοποιον πρᾶξιν; Ποῖαν δὲ νομικὴν σχέσιν μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Σπάρταλη παρεβίασεν ἢ εἰρημένη τῶν λιρῶν λήψις; Ἐν γένει ἀφοῦ δὲν ἐγένετο ὑπέρθεσις, ἀφοῦ δὲν ἐκινήθη ἀγωγή, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν Πανδεκτῶν 17 ἐδ. 5, 34 ἐδ. 2 καὶ 35 (23,3) δὲν ὀφείλεται οὔτε τόκος οὔτε ἐπὶ καρποῖς ἀποζημιώσις.

Αἱ ἀνωτέρω εἰδικαὶ πρὸς τὰ κονδύλια τῆς προμηθείας καὶ τοῦ τόκου παρατηρήσεις ἀφορῶσι μόνον 6,696 λίρας ἐκ τῶν 10,810 τοῦ νομοσχεδίου. Πρὸς συμπλήρωσιν ἀπαιτεῖται ἡ γενικὴ ἐπὶ τοῦ βλοῦ ἐπισκόπησις. Ὑποβάλλων τὸ νομοσχέδιον ὁ πρωθυπουργός, ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 94 τοῦ 1888 ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἀγνωρισάσης ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει εἰς τὸν Μ. Σπάρταλην κεφάλαιον 6,423 λιρῶν. Ἐν τούτοις πρὸ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὸ Ἐλεγκτικόν Συνεδριον εἶχε ἐκδώσει ἕτερον ἀπόφασιν ὑπ' ἀριθ. 400 τοῦ 1887, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεφαίνετο τούναντίον, ὅτι ὁ Μ. Σπάρταλης ἔμενεν ὀφειλέτης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν 884 λιρῶν. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀποφάσεων ἀντίθεσις εἶναι

προφανής. Ποία ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπικρατεστέρα ; Ἡ ὑπ' ἀριθ. 94 τοῦ 1888 ἀπόφασις δικάζει τὸ γεγονός τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου κατὰ τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1874 λήψεως τῶν 6,268 λιρῶν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ποῖον δικαίωμα εἶχεν εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην ; Μήπως τὸ ποσὸν αὐτὸ ἦτο κονδύλιον τῆς διαχειρίσεως ; Ἡ διαχειρίσις εἶχε πρὸ πολλῶν ἐτῶν περατωθῆ καὶ ἡ λήψις τῶν 6,268 λιρῶν ἦτο αὐτοτελής, διὰ μόνον τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἀρμόζουσα πράξις. Ἐπειτα κατὰ τὸ ἄρθρον 21 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου τοῦ 1883 νόμου περὶ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, « τρεῖς εἶναι αἱ περιπτώσεις καθ' αἷς ἐπιτρέπεται νὰ γενῆ νέα ἐξέτασις εἰς τὸ Συνέδριον, ἢ ὅταν τὸ ζήτησιν ὁ ὑπόλογος παρουσιάσῃ νέας ἀποδείξεις τὰς ὁποίας ἔλαβε μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως, ἢ ὅταν τὸ ζήτησιν ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας, ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος ». Περὶ τῶν τελευταίων δύο περιπτώσεων δὲν πρόκειται. Ἡ ἀναθεώρησις ἐγένετο συνεπιὰ αἰτήσεως δανειστῶν τῆς πτωχευσάσης ἑταιρίας « Σπάρταλης καὶ Σ² ». Εἶχον οὗτοι τοιοῦτον δικαίωμα ; Ἐνῶ ἀπ' ἐνός ὁ νόμος, ὡς ἔρρήθη ἀνωτέρω, ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς ἀναθεωρήσεως συγκεκριμένως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπολόγου, ἀπ' ἐτέρου ἡ πτωχεύουσα ἑταιρία « Σπάρταλης καὶ Σ² » δὲν ἦτο ὑπόλογος, πολὺ ὀλιγώτερον οἱ δανεισταὶ τῆς. Εἶχεν ἄρα γε ἀπαιτήσεις ἡ ἑταιρία « Σπάρταλης καὶ Σ² » κατὰ τοῦ προξένου Σπάρταλη, ἵνα ὑποτεθῆ ἑνασκούσα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ; Οὐδέποτε οἱ δανεισταὶ τῆς διετύπωσαν τοιαύτην ἀξίωσιν, οὔτε ἠδύναντο δέ, διότι ἡ ἐπὶ τοῦ ὑπολόγου δικαιοδοσίᾳ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου εἶναι καθαρῶς προσωπική. Ἄλλως ὑπὸ πᾶσιν ἔποψιν ἡ ἀναθεώρησις ἔδει, κατὰ τὸ ἐκτεθὲν ἄρθρον, νὰ στηριχθῆ « ἐπὶ νέων ἀποδείξεων, τὰς ὁποίας ὁ αἰτῶν ἔλαβε μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως », ὡς προκύπτει δὲ ἐκ τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τοῦ νομοσχεδίου τὰ προσαχθέντα ἔγγραφα ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρὸ τῆς πτωχεύσεως τῆς ἑταιρίας « Σπάρταλης καὶ Σ² » ἐποχὴν, ἐνῶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 400 τοῦ 1887 ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου εἶναι πολὺ ταύτης μετὰγενεστέρα. Οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν αἰτησαμένων

τὴν ἀναθεώρησιν μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἀφοῦ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐνοχλῆς καὶ τῶν περιστάσεων τῆς πτωχεύσεως, ταύτη ὑπόθεσις θὰ ἀπέληγεν εἰς τὸ ἄτοπον συμπέρασμα, ὅτι τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἡ δευτέρα λοιπὸν ὑπ' ἀριθ. 94 τοῦ 1888 ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου εἶναι ἐκτὸς τοῦ νόμου καὶ θεωρητέα ὡς μὴ ὑπάρχουσα.

Ἐν τῇ ὑποτυπώσει τοῦ προκειμένου νομοσχεδίου αἱ ἐπιβεβαιωτικαὶ ἀναπτύξεις εἶναι ἀπαραιτήτου ἀνάγκης. Ὑποθέτω πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἀχρεωστικῶς ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε τὰς 6,268 λίρας παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, καὶ ὅτι πρὸ τούτου ὤφειλεν ἐκ τῆς ἐν λόγῳ διαχειρίσεως 155 λίρας, ὅτι δηλαδὴ ὤφειλε πρὸς τὸν Μ. Σπάρταλην κεφάλαιον 6,423 λιρῶν τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1874. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης παρῆλθε πλέον ἢ δις ὁ ἀποσβεστικὸς χρόνος τοῦ ἄρθρου 69 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀπαργράφεται πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους καὶ ἐξαλείφεται πᾶν χρέος δημόσιον, ἐὰν δι' ἔλλειψιν ἀποχρώσεως δικαιολογήσεως δὲν ἀνεγνωρίσθῃ, δὲν διετάχθῃ ἡ πληρωμὴ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐπληρώθῃ ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι τόσον σαφής, ὥστε ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς θὰ ἦτο ἄσκοπος θυσία λέξων. Αἱ ἐξαίρεσις αὐτῆς ἂν « νόμοι, εἰδικὰ διατάγματα ἢ συμβόλαια προσδιώρισαν μακροτέρων ἢ συντομωτέρων ἐκπτώσεως προθεσμίαν καὶ ἂν ἡ πληρωμὴ ἀνεβλήθη δι' ἀρχαμένην δίκην ἢ δὲν ἐγένετο ἐντὸς προσδιωρισμένης προθεσμίας δι' ἐμπόδια προελθόντα ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν, ὅτε ὁ πιστωτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ἀπὸ τὸν ἀρμόδιον ὑπουργὸν ἀποδεικτικὸν περὶ τῆς ἐμπροθέσμου αἰτησεώς του », ἐπιβεβαιούσι τὸν κανόνα, οὐδεμίαν δ' ἐξ αὐτῶν ἐπεκαλέσθησαν ποτὲ οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Ἀκούω ἐν τούτοις τὴν ἀντίρρησιν, ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθ. 94 τοῦ 1888 ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἐκάλυψε τὴν παρὰ τὸν ὑπουργὸν τοῦ λογιστικοῦ νόμου. Δύναται ἄρα γε νὰ θεωρηθῆ ἡ ἀντίρρησις αὕτη ὡς σπουδαία, μεθ' ὅσα ἀνωτέρω ἐξετέθησαν περὶ τῆς νομικῆς ἀνυπαρξίας τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνε-

δρίου; Καί ἐάν ὑποθεθῆ, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ἔχει ἐλάχιστον νομικὸν κύρος, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ὑπῆρξεν ἡ ὀφειλή, ὅχι ὁμῶς ὅτι αὕτη δὲν εἶναι καὶ παραγεγραμμένη. Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον δὲν ἐξετάζει τὰ ζητήματα τῆς παραγραφῆς, οὔτε παντάπασιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὴν σφαῖραν αὐτῶν εἰσῆλθεν. Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου (νομ. τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1837 καὶ τῆ. 1 Ὀκτωβρίου 1852) εἶναι πάντη ἀλλότριος πρὸς τὴν ἔρευραν, ἂν ἡ δεῖν ἢ δεῖν ἀπαιτήσις εἶναι ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἀπεσθεσμένη. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ Serrigny (περὶ Διοικητικῆς Δικαιοδοσίας 295, τομ. 2) «ἡ ἀγνωρίζουσα χρέος δημόσιον ἀπόφασις διοικητικοῦ δικαστηρίου δὲν ἀποκλείει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ δὲν ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίν τοῦ χρέους καὶ δὲν προσβάλλει τὴν ἀπόφασιν. Ἐχει ἀπλῶς τὴν ἐννοίαν, ὅτι τὸ δεδικασμένον δὲν κατήρτισεν ἀνενέωσιν τοῦ ἀρχικοῦ χρέους. Ἐξομοιοῦται λοιπὸν ἡ ἐνστάσις τῆς ἀποσθεσεως πρὸς τὴν ἐνστάσιν τοῦ συμψηφισμοῦ, ἣτις προτείνεται καὶ μετὰ τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. Ἀμφότεραι εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, τρόπος ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως καὶ ὄχι ἀντιστρατεύσεις κατὰ τῶν διατάξεων αὐτῆς».

Ἀγορεύων ὁ πρωθυπουργὸς πρὸς τὴν Βουλὴν ἰσχυρίσθη, ὅτι ἀπροκαίμενον περὶ ὑπολόγου, παραγραφὴ δὲν χωρεῖ ἐνὸσφ δὲν ἐγένετο ἐξέλεξις, καὶ ὅτι μὴ ὑπαρχούσης ἐξελέξεως, οὐδέποτε ἀπέναντι ὑπολόγου δύναται νὰ ὑπάρξῃ παραγραφὴ. Ὑπέθετον, ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς ἠδύνετο νὰ ὁμιλῇ μετὰ πλείονος σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους καὶ ὅτι, ἐν ὁποῦδῃποτε συμφορᾷ καὶ ἂν εὑρεθῆ τις, ὑπάρχουσι ὅρια εἰς τὴν διαλεκτικὴν τῆς μᾶλλον παρακεινδυνευμένης ὑπερασπίσεως. Ἀνωτέρω ἀντέγραψα ὁλόκληρον τὸν θεσμὸν τῆς παραγραφῆς τῶν κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγῶν μετὰ τῶν ἐξαιρέσεων του· οὐδαμῶς ὁ λογιστικὸς νόμος τάσσει τὸ θέμα τῆς παραγραφῆς ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὑπολόγων ἰδικιτέρως. Εἰς ποίαν τῶν ἐξαιρέσεων δύναται νὰ δώσῃ ἐφαρμογὴν ὁ χαρακτηριστὸς τοῦ ὑπολόγου; Περὶ ἀρξαμένης δίκης δὲν πρόκειται, διότι τὴν δίκην καθιστᾷ ἡ ἀγωγὴ καὶ τοιαύτην δὲν ἡγείρεν ὁ ὑπόλογος,

οὔτε ἐξ αὐτοῦ τις ἄλλος. Περὶ ἐμποδίων πληρωμῆς ἐκ μέρους ἀρχῆς προσελθόντων, ἐπίσης δὲν πρόκειται, 1) διότι κατὰ τοιούτων οὐδέποτε οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐπεκαλέσθησαν νόμιμον τινα ἐνέργειάν των, καὶ 2) διότι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ ἔλεγχος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου δὲν ἀποτελεῖ ἐμπόδιον τῆς ἀρχῆς, ἂν δὲ ὑποθεθῆ ὡς τοιοῦτον, ἦλθε κατόπιν ἐορτῆς, ἀφοῦ ἡ πενταετής τοῦ λογιστικοῦ νόμου παραγραφὴ ἀρξαμένη τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1874, ὅτε τὸ Δημόσιον ἔλαβε τὰς 6,268 λίρας παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, εἶχε συμπληρωθῆ πολὺ πρὶν ὁ ἔλεγχος οὗτος ἀρχίσῃ. Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἐξετάζει τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ὑπολόγων, ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν, μετὰ ἕν ἔτος, μετὰ δέκα ἢ εἴκοσι εἴτη, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἐπηρεάζηται ὁ παραγραφικὸς τῶν κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεων ὀργανισμὸς. Ὁ λογιστικὸς νόμος ἔθεσεν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τοὺς πιστωτὰς του, εἴτε ὑπόλογοι εἴτε μὴ ὑπόλογοι εἶναι οὗτοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Dalloz (Trésor Public 1006) ἀνγράφει τὴν γενικῶς παραδεγμένην καὶ ὑπὸ τῆς γαλλικῆς νομολογίας σταθερῶς καθιερωμένην ἀρχήν, ὅτι «καὶ οἱ δημόσιοι ὑπόλογοι δανεισταὶ τῆς ἐπικρατείας εἶναι ἐκτεθειμένοι, ὅπως ὅλοι οἱ λοιποὶ δανεισταὶ αὐτῆς, εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς, ἐὰν ἐντὸς τῆς προθεσμίας αὐτῆς δὲν ἐκαθαρίσθη καὶ δὲν ἐπληρώθῃ ἡ ἀπαιτήσις των».

Ἡ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς δικτυωθεῖσα ἀξίωσις τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅτι παραγραφὴ δὲν χωρεῖ, ὅταν ἡ ἀπαιτήσις εἶναι δικαία, μαρτυρεῖ μὲν τὴν προσωπικὴν του ἰδέαν ἐπὶ τῆς ἀπαιτήσεως Σπάρταλη, ἐλέγχει ὁμῶς παχυλὴν ἄγνωϊαν τῆς θεμελιώδους βάσεως τῆς παραγραφῆς. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς αἰωνιότητος τοῦ δικαίου, ἀλλὰ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἀμυρσοθητήσεων, τὴν ὁποίαν ὁ χρόνος, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ νόμου, δημιουργεῖ. Ἄνευ τῆς παραγραφῆς ὅλα θὰ ἦσαν μετέωρα καὶ κοινωνικὴ ἀποκατάστασις δὲν ἠδύνετο νὰ ὑπάρξῃ. Εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιόν του ὁ πρωθυπουργός, δὲν ἀμφιβάλλω, πολλὰς παραγραφὰς ἐπρότεινε καὶ ἀπετέλεσαν αὐταὶ νομικὰς ἐν τῇ πρακτικῇ διατάξεις. Πῶς ἐννοεῖ τὸ κύρος αὐτῶν; Τί θὰ ἔλεγε περὶ ἐκείνου, ὅστις θὰ συνεβούλευε νὰ μὴ λαμβάνωνται αὐταὶ

ὕπ' ὄψιν ; Θέλει νὰ δοκιμάσῃ ὁ πρωθυπουργός ; Δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐκτείνῃ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Σπάρταλη πρὸς ὅλους τοὺς ἔχοντες δικαίους ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ Κράτους. Ἐνῶ οἱ δικασταὶ θὰ κρίνωσι τὸ δίκαιον, ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων θὰ ἀναστῶσιν, ἵνα πολιορκήσωσι τὸ κεντρικὸν ταμεῖον. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μοὶ ἤρεσεν ἰδιαιτέρως εἰς τὸ στόμα τοῦ πρωθυπουργοῦ εἶναι, ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ γίνῃ διὰ τῆς παραγραφῆς ἀρπακτικὸν καταγώγιον τὸ ὑπουργεῖον. Τί νὰ εἴπωσιν οἱ φορολογούμενοι διὰ τὸ καθ' ὅλας τὰς στιγμὰς τοῦ βίου αὐτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των ἰπτάμενον ἀρπακτικὸν ὄργανον του ; Τούλάχιστον διὰ τὸ ἐν δικαιοῦσιν πολλῶν ἐθνικῶν ἑκατομμυρίων ἀμφίβολον ἐπὶ τέλους ὄμμα τοῦ Σπάρταλη κλαίει εἰς πρωθυπουργός, — διὰ τὰς ἐκπεπληγμένους μυριάδας τῶν ὑπὸ τῆς ἀπηνόου φορολογίας τοῦ πρωθυπουργοῦ κατασπαρτασθέντων Ἑλλήνων ποῖος κλαίει ;

Ἡ ἐπὶ τῆς οὐχὶ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου ὑποθέσεως Σπάρταλη ἀντιπαραγραφικὴ γενναϊότης τοῦ πρωθυπουργοῦ δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ κατὰ μόνας, διότι συνδέεται πρὸς τὴν διπλωματικὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ κατὰ τρόπον περιέργον. Διακοινώσεις ἐπὶ διακοινώσεων διευθύνονται πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πρέσβους τῆς Ἀγγλίας, τὰς ἐντόνους διαδέχονται ἐντονώτεραι, ἀλλεπαλλήλως διαβιβάζει αὐτάς ὁ πρωθυπουργός εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον μετὰ φορτικῶν παραστάσεων ὅτι ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας ζητεῖ κατηγορηματικὴν ἀπάντησιν, ὅτι αἱ διπλωματικαὶ συνέπειαι εἶναι ἐπὶ θύραις, — καὶ ὅμως ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς δὲν διστάζει νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἡ ὑπόθεσις, δι' ἣν τσακίτη ἐγένετο κίνησις ἐκ μέρους τοῦ πρέσβους τῆς Ἀγγλίας, δὲν ἀποτελεῖ ζήτημα διπλωματικόν. Ἡρώτησεν, εἶπε, τὸν πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας, ἂν ἐννοῇ τὸ ζήτημα διπλωματικόν, ἂν θὰ φέρῃ τὸν ἀγγλικὸν στόλον ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὁ πρέσβυς τῷ ἀπήντησεν, ὅτι οὐδέποτε ἐποίησατο λόγον περὶ διπλωματικοῦ ζητήματος ἢ περὶ στόλου, ὅτι ἔρχεται ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας, ἔχων τὸ καθήκον νὰ ὑποστηρίξῃ πάντα ὑπῆλασον ἄγγλον, ζητοῦντα τὴν συνδρομὴν του.

Διὰ τῶν φράσεων τούτων ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας διεβε-

βαίου περιφραστικῶς ἐκεῖνο ἀκριβῶς, τὸ ὅποιον εἶχε τὴν ἀπλότητα νὰ μὴ ἀντιλαμβάνηται ὁ πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος, ἂν πιστεύσωμεν τοὺς λόγους του πρὸς τὴν Βουλὴν, ἢ ἀντελαμβάνετο ἐνστικτικῶς, ἐὰν πιστεύσωμεν τὰ ἔγγραφα του πρὸς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον. Ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἀνακληθῇ ἡ ὑπ' ἀριθ. 400 τοῦ 1887 ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου διὰ τῆς σκοτοδίνης, ἦτο λίαν διπλωματικὸς. Ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐπιδειχθῇ τὸ πρωθυπουργικὸν ἄκαμπτον ἐν τῇ Βουλῇ, λέγει εἰς λογαριασμὸν αὐτῆς, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀπόντα πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας : « ἐὰν θέτετε τὸ ζήτημα διπλωματικόν, ἐὰν θὰ φέρετε καὶ δευτέραν φοράν τὸν στόλον, μὴ ἐλπίζετε ὅτι τὸ ζήτημα ἤθελε λυθῆ ἄλλως ἢ ὡς θὰ ἐλύετο καὶ ἂν δὲν παρίσταται παρ' ὑμῶν ὡς διπλωματικόν ». Αὐτὴ ἡ δευτέρα φορά τοῦ στόλου ἔχει τι ἀλλόκοτον. Προφανῶς ὁ πρωθυπουργός ἐννοεῖ ὡς πρώτην φοράν τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ 1886 καὶ ὑπενηθυμίζει τὸν Μάκβεθ, ὅτε πρὸ τοῦ φαντάσματος τοῦ δολοφονηθέντος ὑπ' αὐτοῦ Βάγγου ἀνερωνῆ : « Thou canst not say I did it : never shake, — Thy gory locks at me », ἦτοι : Δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὸ εἴπῃς ὅτι ἐγὼ σοῦ πταίω, — Μὴ τὰ μαλλιά σου μοῦ κινεῖς τὰ αἱματοβαμμένα ». Ἄν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκούσῃ ὁ πρέσβυς τὸ ἐπιρώνημα τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐν τῇ Βουλῇ, ἤθελε σατανικῶς μειδιάσει, διότι ἐπὶ τέλους ποῖον παρόμοιον ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κατὰ τῆς πρώτης φοράς τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου ὁ πρωθυπουργός ; Μήπως δὲν τῷ ἔδωκεν αὐτὴ τὴν ἀρχήν ; Ὅλα ταῦτα εἶναι καταπότια μᾶλλον βουλευτικὰ παρὰ διπλωματικὰ. Δὲν ἦσαν δὲ καὶ καθόλου ἀναγκαῖα, διότι δὲν ὑπῆρχε περίπτωσις κινήσεως στόλου, ἀφοῦ καὶ πρωθυπουργός καὶ πρέσβυς ἦσαν περὶ τῆς οὐσίας ἐντελῶς σύμφωνοι. Ὅτι ἐχρειάζετο ἦτο ὁ τύπος, καὶ ὁ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου δὲν ἐδράδυνε νὰ εὐρεθῇ.

Πολλὰ ἠδύνατο ὁ πρωθυπουργός νὰ ἀντιτάξῃ ἐν τῇ διπλωματικῇ ὁδῷ, ἐὰν δὲν ἦτο συμπαίγνις. Ἐν πρώτης ὄψεως νὰ παραπέμψῃ τὸν πρέσβυν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. Αὐτὴ ἡ προσωπικὴ σύγκρουσις ὅλων τῶν τῆς ἐλληνικῆς διοικήσεως κλάδων ἔχει τι βεζυρικόν, τὸ ὅποιον ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν

τῶν ξένων ὅπως παρὰ τὸν Βόσπορον. Εἶναι σταθμοὶ τινες ἐν τῷ πολιτικῷ ὀργανισμῷ τῶν ἐπικρατειῶν λίαν συντελεστικοὶ εἰς τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τῶν συμφεροντων. — Ὄφειλεν ὁ πρωθυπουργὸς νὰ ἀπαντήσῃ κατηγορηματικῶς πρὸς τὸν πρέσβυν, ὅτι ἐὰν ἐκ τῆς νομικῆς σχέσεως τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τοῦ ἑλληνος ὑπηκόου, ὡς ὑπαλλήλου μάλιστα αὐτῆς, εἶχεν ἀπαίτησιν οὗτος, δὲν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ θέσις διὰ τὸν πρέσβυν ἐκ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, οὔτε ἐκ τῆς ἐπόψεως τῆς τυχόν ἐκδοχικῆς παρεμβάσεως ἄγγλων ὑπηκόων, ἧτις οὐδαμῶς ἠδύναντο νὰ μεταβάλλῃ τὸν δρόμον τῆς κυρίας ὑποθέσεως καὶ τὸν προσωπικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα (Fœlix Δίκαιον τῶν ἐθνῶν 173). — Ὄφειλεν ὁ πρωθυπουργὸς νὰ θέσῃ τὴν βῆσιν, ὅτι ἔχουσι μὲν οἱ πρέσβεις τὸ δικαίωμα νὰ ὑπερασπίζωσι τοὺς ὁμοεθνεῖς των, ἀλλὰ, κατὰ τὰ γενικῶς παραδεδαγμένα ἐν τῷ δικαίῳ τῶν ἐθνῶν, ὡς αἱ ἀπαίτησεις των δὲν εἶναι ἀλλότριαι πρὸς τὸ δίκαιον τοῦτο (id. διάταγμα Βασιλέως τῶν Βέλγων τῆς 3 νοεμβρίου 1817 καὶ Merlin ε' β). Πότε ἀνήκουσιν εἰς τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν αἱ παραστάσεις τῶν πρέσβεων, τὸ ὁρίζει ὁ Bluntschli ἐν τῷ κωδικοποιημένῳ διεθνείῳ δικαίῳ του (380), λέγων «ὅταν ἡ ξένη ἐπικράτεια παρεμβάλλῃ πρὸς τὸν ὁμοεθνεῖ τῷ πρέσβει τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν», ἡ κυριωτέρη μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης πρὸς ὅλους, ἰθαγενεῖς εἶναι οὗτοι ἢ ξένοι. Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἠρνεῖτο δικαιοσύνην εἰς τοὺς ξένους, ἦτο ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν. Τὴν ἠρνήθη ποτέ; — Ὄφειλεν ὁ πρωθυπουργὸς νὰ παραπέμψῃ τοὺς προστατευομένους τοῦ πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας εἰς τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια, τόσῳ δὲ μᾶλλον τοῦτο, ὅσῳ ὑπῆρχε καὶ εἰδικὴ πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀρχὴ τοῦ ἔθρου 11 τῆς ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου (4 ὀκτωβρίου) 1837 συνθήκης μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας, καθ' ἣν αἱ ἄγγλοι ὑπῆκοοι ἀπολαμβάνουσι, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὅποια καὶ οἱ ἰθαγενεῖς». — Ὄφειλεν ὁ πρωθυπουργὸς νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸν πρέσβυν, ὅτι ὑπάρχουσιν ὅριστοι εἰς τὰς βουλευτικὰς πλειοψηφίας καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ ὠθήσῃ τὴν ἐκτετοῦ μέχρι νεκραναστάσεως ἀπαίτη-

σεως ἀπεσβεσμένης. Δὲν εἶχε παρὰ τὴν ἐπικαλεσθῆ αὐτὰ τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ νόμιμα, καθ' ἃ ὅμοιαι ἀπαίτησεις παραγράφονται ἐκαὶ ἐντὸς ἐξουσίας (νομ. 21 Ἰανουαρίου Α' τμ. 3, κεφ. 16, Blackstone βιβλ. 1, κεφ. 20, καὶ Westoby σελ. 241).

Τῇ ἀληθείᾳ ἀπορεῖ τις, πῶς ἀπὸ τόσον καθαρῶς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν δεικνύει τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν καὶ τὸ δίκαιον τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὑπόθεσις Σπάρταλη ἠκολούθησε τοὺς ἐλιγμούς, οἵτινες περιῆλθον ἤδη εἰς τελείαν γνῶσιν τοῦ Κοινοβουλίου. Ἐπίχθη μίᾳ κωμῳδίᾳ. Ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας πρῶτον ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγγλίας καὶ ὡς δῆθεν πληρεξούσιος δανειστῶν τῆς ἐταιρίας Σπάρταλη, ὡσανεὶ ἦτο δυνατὸν σπουδαῖος ὑπουργὸς σπουδαίας ἐπικρατείας νὰ μετέρχεται πρὸς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα αὐτοῦ καὶ τὸ τοῦ κοινῶς παραγγελιοδόγου. Πῶς ὀνομάζονται οἱ ἐντολεῖς του; Ποῦ εἶναι τὰ πληρεξούσια των; Ἐκ ποίας νομικῆς σχέσεως εὐθύνεται πρὸς αὐτοὺς ἡ Ἑλλὰς; Ἐν τούτοις ἡ ἐταιρία Σπάρταλη ἐπτώχευσε καὶ κατὰ τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ νόμιμα (Blackstone βιβλ. 2 κεφ. 31) ὄχι ἀορίστως δανεισταὶ αὐτῆς ἀλλὰ συγκεκριμένως πράκτορες τῆς πτωχεύσεως τῆς ἠδύναντο νὰ ἐνεργήσουν. Ζητοῦνται 19,000 λίραι, προσφέρονται 10,810 καὶ μόνον συνέλευσις τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν κατὰ τὰ αὐτὰ νόμιμα (Blackstone αὐτ.) δύναται περὶ συμβιβασμοῦ νὰ ἀποφασίσῃ. Μήπως πρόκειται ἐν τῷ νομοσχεδίῳ περὶ ἀρχῆς, τῆς ὁποίας ἐπιτελεῖ κατόπιν τὸ συμπληρωτικὸν τέλος;

Αὐτὰ, θὰ ἔλεγε τις, εἶναι λεπτομέρειαι ἀνάξιοι τῆς διπλωματίας. Ἐγὼ προσθέτω τῆς ἀνατολικῆς διπλωματίας, ἧτις εἶναι κατεδεδικασμένη νὰ ἔρπῃ ἐνώπιον τῆς δυτικῆς. Καθὼς λέγει ὁ Vattel (Δίκαιον τῶν ἐθνῶν βιβλ. 4 § 93) «συνηθέστατον εἶναι εἰς τοὺς πρέσβεις νὰ ἐργάζωνται τὴν διαφθορὰν τῶν ὑπουργῶν τῆς παρ' ἣ εἶναι ἐμπειπιστευμένοι ἐπικρατείας, χωρὶς νὰ πολυπραγμονῶσιν ἂν ἡ διαφθορὰ εἶναι μέσον ἀντίθετον πρὸς ὅλους τοὺς κανόνες τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τιμιότητος, ἂν τραυματίζῃ βαθεῖως τὸν φυσικὸν νόμον καὶ ἂν οὗτος καταδικάζῃ ἐπίσης καὶ διαφθειρόμενον καὶ διαφθειρόντα». Ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας προστατεύει ἄγγλους ὑπηκόους, καὶ τὸ

ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι ἡ πίστωση, ὑπὲρ ἧς ἠγωνίσθη τόσον ἐκθύμως, εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὲρ Ἑλληνοσ ὑπηκόου! Ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ἀναγράφεται ὀνομαστί δικαιοῦχος ὁ Μ. Σπάρταλης πρῶτον γενικῶς ἐν Λονδίῳ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν λογιστικὸν νόμον αὐτῆς τὸ ἐκδοθησόμενον ἔνταλμα εἰς αὐτὸν θὰ πληρωθῆ, δὲν ἀμφισβᾶλλω, ὅτι ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας ἔχει τοὺς λόγους τοῦ νὰ εἶναι εὐχαριστημένος. Εἰργάσθη λίαν ἐπιτυχῶς. Προστυχοτέρα ἀνάμιξις εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῆς παρ' ἧ διωρίσθη ἐπικρατείας δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πρωθυπουργόν, ἡ τύχη τοῦ νομοσχεδίου τοῦ εἶναι εἰς ἄλλων χεῖρας. Ἡ Βουλὴ θὰ κρίνῃ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ φωτός, ὅπερ θὰ ὀδηγήσῃ τὰς σκέψεις της. Τὸ βῆμα αὐτῆς εἶναι ὀρθόν. Αἱ ἀναλαμπαι τῆς ιδέας τοῦ λαοῦ δὲν θέλουσι λείπει.

Δεχθῆτε μετὰ τῶν συνκαδέλων σας τὴν διαβεβαίωσιν τῆς βαθυτάτης ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 10 δεκεμβρίου 1888.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΟΣ

Ἡ ἀπόρριψις τῆς ἑλληνογαλλικῆς ἐμπορικῆς συνθήκης παρὰ τῆς γαλλικῆς βουλῆς ἀνεβίβασεν εἰς ὀξύτατον σημεῖον παρ' ἡμῖν τὸ τοσοῦτον ἀπασχολῆσαν καὶ ἀπασχολοῦν ἔτι τὸν τόπον ζήτημα τῆς σταφίδος. Ἐπὶ τῆς παρὰ τῶν γαλλικῶν βουλῶν ἐπιψηφίσεως τῆς συμβάσεως ἐκείνης ματαίως ἤλπιζεν ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, μὴ ἐνεργήσασα καταλλήλως τὰ ἀναγκαῖα πρὸς παραδοχὴν της μέτρα, τινὰ τῶν ὁποίων ὑπεδείξαμεν πρό τινος ἐναυθῆ, πραγματευόμενοι τὰ τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως. Διότι, νομίζομεν, δὲν ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐπιτυχία τοῦ ποθουμένου, ἐξετέθημεν δὲ εἰς τὴν δυσχερῆ θέσιν ἐξ οἰκείων, τὸ πλεῖστον, ἀμαρτημάτων. Ἡ ἀπόρριψις τῆς ἑλληνογαλλικῆς συμβάσεως, εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι οὐ μόνον πάντας τοὺς

παρ' ἡμῖν ἐξ ἐνστίκτου φίλα φρονούντας τῇ Γαλλίᾳ δυσηρέστησεν, ἀλλὰ καὶ τὰς σταφιδοφόρους ἐπαρχίας μας κατεθρόμβησε καὶ ἐνέβαλεν εἰς ἀληθῆ πανικόν. Ἐκτοτε μακρὰ ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις περὶ σταφίδος, δημοσιεύσεις πραγματειῶν ἐντριβῶν ἀνδρῶν, διαπληκτισμοὶ τινες ἐν τῷ τύπῳ, ἐν συλλόγοις ἀγορεύσεις καὶ ἄλλαι ἰδιωτικαὶ συσκέψεις ἐκυκλοφόρησαν καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ κυκλοφορῶσιν ἐν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις. Πάντες ζητοῦσι τὴν λύσιν τοῦ ζωτικωτάτου τούτου ζητήματος καί, ἐν ταῖς προσπαθείαις τῶν ἀνκλαβόντων τὸ εὐεργετικὸν τοῦτο ἔργον, ἄλλοι μὲν ἐπρότεινον τὴν ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀπαγόρευσιν πάσης περαιτέρω φυτείας καὶ πρὸς πρόληψιν τῶν ἐκ τῆς πληθώρας τοῦ προϊόντος δυσχερῶν, ἄλλοι δὲ ὑπέδειξαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκρίζωσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τῶν σταφιδαμπέλων δι' ἄλλου εἶδους σπορᾶς ἢ φυτείας, ἕτεροι ζητοῦσι τὴν σύστασιν Τραπεζῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν κρίσει εὐρίσκωμένων σταφιδοπαγωγῶν καὶ σταφιδεμπόρων, ἄλλοι ἐπιθυμοῦσιν ἀτυδοσίαν τοῦ προϊόντος καὶ οἱ μᾶλλον ἀπαισιόδοξοι ὀρῶσι μακρόθεν τὴν ἄφιξιν τοῦ μεσίου διὰ τῆς συστάσεως ἐταιρείας, σκοπούσης τὴν, δίκην ἱερραποστόλων, δι' ἑτέρων περιφορᾶν τοῦ εἶδους τούτου εἰς πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὅπως διὰ τῆς γνώσεως αὐτοῦ ἐπέλθῃ καὶ ἡ μεγαλειτέρα διάδοσις!

Δὲν εἶναι γνωστὸν εἰς ἡμᾶς ἐὰν πάντες οἱ συλλαμβάνοντες καὶ προτείνοντες τὰ σχέδια ταῦτα ἐνδιαφέρονται ἀμέσως εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, διότι ἔχουσι τὰς ἀποθήκας των πληθεῖς ἐκ τοῦ μὴ ζητηθέντος ἐφέτος προϊόντος μας τούτου, ἢ ἐὰν μετὰ μακρὰν μελέτην ἐσχημάτισαν ὀρισμένην περὶ τοῦ πράγματος ιδέαν καὶ ταύτην προβάλλουσι, ἐν πλήρει ἀνεξαρτησίᾳ φρονήματος, ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ τῆς προστασίας τῶν συμφερόντων τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Ἀποροῦμεν ὅμως πῶς ἀκόμη πολλοὶ δὲν ἠνόησαν, ὅτι, ἐν τῷ ὑψίστης σημασίας διὰ τὸν τόπον μας ζητήματι τούτῳ, περὶ οὐδενὸς ἄλλου πρόκειται εἰ μὴ περὶ τῆς εὐρυτέρας καταναλώσεως. Ἐνῶ δὲ πρόκειται ἀκριβῶς περὶ τούτου, δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ ἕτερον παρείσακτον περὶ τοῦ ἐναντίου, ἢτοι ζήτημα περὶ παρακωλύσεως τῆς ἐπεκτάσεως

τῶν καλλιεργειῶν καὶ μάλιστα τῆς καταστροφῆς τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἀμπελώνων. Μόνον εἰς ἀδαεῖς τῆς τε θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς οἰκονομολογικῆς γνώστας δυνατὸν νὰ ἐπιτρέπωνται τοιαῦται σκέψεις. Εἶναι δὲ λυπηρότατον πῶς, ἐνῶ εἰς τοὺς ἀμπελώνας μας ἔπρεπε πάντες ν' ἀποβλέπωμεν καὶ ἐπὶ τούτων νὰ βρασιζώμεθα, ὅπως κανονίσωμεν τὰ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν εὐδαιμονίας, εὐρίσκονται ἄνθρωποι προτείνοντες τὴν ἐκρίζωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀντικατάστασίν των διὰ λαχανικῶν ἢ ἀγνοοῦμεν ὁποῖου ἀκόμη εἴδους φυτείας, ἀφοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ ἔχωμεν πολλὰς γαίαις προσφόρους τοῖς δημητριακοῖς καρποῖς, μένουσι δ' αὐταὶ ἀκόμη ἀνεκμετάλλευτοι, καὶ ἀφοῦ ἄλλαι ἐμπιστευθεῖσαι εἰς τὴν βμβακοφυτεῖαν εἰς τὴν δασοφυτεῖαν, ἐκεῖναι μὲν δὲν ἱκανοποιῶσι τοὺς κτήτορας, αὐταὶ δὲ καταστρέφονται ὑπὸ τῶν πυρκαϊῶν.

Καθ' ἡμᾶς ἡ κατάπαυσις τῆς κρίσεως τοῦ ζητήματος τῆς σταφίδος εἶναι μία καὶ μόνη, ἐξευρίσκειται δ' αὕτη διὰ τῆς ὅσον οἶόν τε εὐρυτέρας διαδόσεως ἐν τῇ καταναλώσει τοῦ προϊόντος μας. Πᾶσα ἄλλη λύσις θεωρεῖται μὴ ἐπιστημονικὴ καὶ ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου. Τίτι δὲ τρόπον θὰ ἐπέληθῃ ἡ εὐρεῖα κατανάλωσις εἶναι ἀπλοῦστατον, διότι πάντα τὰ μέσα πρὸς τοῦτο εἶναι θεμιτὰ καὶ συμφέροντα, κατὰ τὴν ἀτομικὴν ἐκτίμησιν τοῦ παραγωγέως καὶ τοῦ ἐμπόρου. Ἀφοῦ μάλιστα ἡ σταφίς εὐρὴν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν οἴνων, ἀπελπισία δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ οὐδαμῶς διὰ τὸ ἡμέτερον μοναδικὸν προϊόν. Εἴτε ἐν Γαλλίᾳ κατασκευάζεται ὁ ἐκ σταφίδων οἶνος, εἴτε ἐν Ἑλλάδι, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. Προτιμώτερον μάλιστα θεωροῦμεν νὰ προπορίζηται ἡμῖν ἡ ὠφέλεια, ἣτις ἄχρι τοῦδε προσηπορίζετο τοῖς ἐν Γαλλίᾳ κατασκευασταῖς τοῦ σταφιδίτου οἴνου, διὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐργασίας τῆς τοιαύτης μεταποιήσεως.

Ἡ ξηρὰ σταφίς, πᾶς τις γνωρίζει, εἶναι προϊόν οὐτινος ἢ χρῆσις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν κατανάλωσιν. Κατὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἀπατῶνται οἱ προτείνοντες τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος διὰ τοῦ *μοροπαλλίου*. Ἦρσαν εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἰδιοτροπίαν νὰ μεταχειρίζηται τὴν σταφίδα εἰς τὰ γλυ-

κύσματα, καὶ καταναλίσκεται τὸ προϊόν μας σήμερον κατὰ μεγάλην ποσότητος. Μετὰ καιρὸν ὅμως, νεωτερισμὸς τις εὐρίσκει ἀντικαταστάτην εἰς τὴν χρῆσιν ταύτην, ἢ ἡ ἰδιοτροπία καταπαύει, καὶ τότε ἡ σταφίς μας δὲν ἱκανοποιεῖ πλέον τὰς στομαχικὰς ὀρέξεις τοῦ John Bull. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη φάσις τοῦ ζητήματος τῆς καταναλώσεως. Σχεδὸν ἑναερίαι, μακρὰν τοῦ νὰ ἦ θετικὴ καὶ βεβαία, κωλύει τὸν ἐρευνῶντα τὸ ζήτημα τῆς καταναλώσεως νὰ ὑπολογίζῃ ἐπ' αὐτῆς. Ἡ ἑτέρα φάσις εἶναι σπουδαιότερα καὶ θετικωτέρη. Ἐκεῖ πλέον πρόκειται περὶ νέας ἐφευρέσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον δι' οὗ ἀπὸ σταφίδων παρασκευάζεται κάλλιστος σχετικῶς οἶνος, σταφιδίτης καλούμενος, ὁμοῖος τῷ ἐκ κοινῶν σταφυλῶν κατασκευαζομένῳ καὶ πολλάκις αὐτοῦ καλλίτερος. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Audiffert ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν οἰνοπαραγωγῇ χώρᾳ τοῦ κόσμου, ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ὅπου καὶ ἡ σταφίς μας ἀναπληρώνει ἐπὶ τινα ἤδη ἔτη τὰς ἐκ τῆς φυλοξήρας ἐπιγενομένης βλάβας. Ὁ σταφιδίτης ἐπιτυχῶς κατασκευαζόμενος προτιμᾶται καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς κοινούς *βορδιγαλλεῖους* καὶ *βουργουνδεῖους*, τοὺς καλουμένους τῆς τραπέζης, ἐξ ὧν τοσοῦτον μεγάλη κατανάλωσις γίνεται ἐν τε τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ, ἰδίως δ' ἐν Ἀγγλίᾳ. Τῶν οἴνων τούτων πολλάκις γευθέντες, παρεβάλομεν αὐτοὺς πρὸς τὸν σταφιδίτην καὶ εὖρομεν τοῦτον κατὰ πολὺ ἀνώτερον. Καθὰ δὲ παρατηρεῖ ὁ παρ' ἡμῖν εἰδικὸς περὶ τὰ οἰνολογικὰ κ. Ρουσόπουλος ὁ ἐκ *νωπῶν* σταφίδων κατασκευαζόμενος οἶνος, εἶναι κατὰ μέγα βαθμὸν πολὺ ἐπι ἀνώτερος τοῦ ἐκ *ξηρῶν* σταφίδων παρασκευαζομένου. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ φάσει τοῦ ζητήματος τῆς καταναλώσεως, ἦτοι ἐν τῇ τοῦ ἐκ *ξηρῶν* καὶ ἰδίως ἐκ *νωπῶν* σταφίδων οἴνου, δυνατὸν νὰ ὑπαχθῇ καὶ ἑτέρα συγγενής, ἢ τῆς κατασκευῆς τοῦ κονιάκ καὶ τῶν οἰνοπνευμάτων ἐκ *στεμφύλων* καὶ σταφίδων. Ἴδου λοιπὸν τρεῖς διέξοδοι, οἶνος, κονιάκ καὶ οἰνόπνευμα, διὰ τὴν ἡμετέραν σταφίδα *νωπὴν*, ἢ *ξηρὰν*, αἵτινες δὲν θεωροῦνται ὡς τὰ *cakes* ἢ τὰ *plum-puddings* ἐπουσιώδεις διὰ τὴν τροφήν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀποβλέπουσιν εἰς παγκόσμιον κατανάλωσιν ἀναγκαιῶν καὶ ἀπαραιτήτων ἐφοδίων τῆς ζωῆς.

Ὅστε τὸ ἐγεγερθὲν σταφιδικὸν ζήτημα, ἀφοῦ δὲν εἶναι εὐκολον νὰ λυθῆ ὀλσχερῶς ἐν τῷ κύκλῳ τῶν πλαμπουδιστῶν καὶ τῶν πλακουτεραστῶν, δέον νὰ ἐρευνηθῆ ἐὰν θὰ ἦ δυνατὸν νὰ εὕρη τὴν λύσιν του ἐν ἐκείνῳ τῶν οἴνοποιείων καὶ οἴνοπνευματοποιείων. Εἴτε οἴνοπνευματοκατασκευαστὰς προσκαλέσωσι τῶρα οἱ ἔχοντες συμφέρον παραγωγοί, εἴτε κοινοκοποιοὺς, εἴτε οἴνοποιούς, τοῦτο δὲν δύναται, νομιζομεν, νὰ ἀφορᾷ τὸ κράτος. Τὸ κράτος δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῆ πρὸς θλακμηπόλον χρήσιμον διὰ πάσας τὰς ὑπηρεσίας· δὲν εἶναι ὡς λέγουσιν εὐφυῶς οἱ γάλλοι : une bonne à tout faire. Νὰ μὲν ἡ Κυβέρνησις ἔχει καθήκον νὰ ὑπογράψῃ καὶ ἐπιψηφίσῃ συμβάσεις συμφερούσας εἰς τὴν χώραν, βεβαίως ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ προτείνῃ καὶ ψηφίσῃ νόμους συμφέροντας τῇ παραγωγῇ καὶ τῷ τόπῳ, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτῆς, ὅπως μεταβληθῆ εἰς κοινὸν περαγγελιοδόχον, ὅπως καταβάλλῃ τὰ ἀνγκαῖα κεφάλαια διὰ σταφιδικὰς ἢ οἴνοποιητικὰς ἐταιρίας, ἢ ἐγγυηθῆ ὑπὲρ αὐτῶν τόκους. Ἀποστολὴ τῶν κυβερνήσεων δὲν εἶναι ὁ μετασχηματισμὸς αὐτῶν εἰς ταμεῖα ἀμύνης, κατὰ τινὰ ἀπλοϊκὴν φαντασίαν τινῶν, πρὸς διεξαγωγὴν τούτων ἢ ἐκείνων τῶν βιομηχανικῶν ἀγῶνων.

Αἱ τοιαῦται καὶ παραπλήσιαί πολλαὶ ἄλλαι προτάσεις μόνον τῆς διεγέρσεως μικροῦ πανικοῦ δυνατὸν νὰ ᾧσιν ἀποτελέσματα, διότι ἐὰν ἦτο γνωστὸν παρ' ἡμῖν, ὅτι ἡ Γαλλία μόνη, ἢ ἀπορρίψασα πρὸ τινος τὴν σύμβασιν, δι' ἧς οὐδὲν ἄλλο τῇ ἐζητούμεν, εἰ μὴ τὴν μὴ ὑπέρβασιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἐπιβεβλημένου ἐπὶ τῆς σταφίδας εἰσγωγικοῦ τέλους, ἵνα παράγῃ τὴν ἐξαγομένην ποσότητα οἴνου καθὼς καὶ τὴν ἐν αὐτῇ καταναλισκομένην, ἔχει ἀνάγκην τριπλασιασέως καὶ τετραπλασιασέως τῶν ἀμπελώνων καὶ τῆς παραγωγῆς τῆς, ἐὰν μᾶς ἦτο γνωστὸν ὅτι ἡ Ἀγγλία πληρῶνει ἐτησίως ἀρκετὰ ἑκατομμύρια λίρῶν στερλινῶν τῇ Γαλλίᾳ διὰ τοὺς οἴνους, οὓς ἐξ αὐτῆς εἰσάγει, δὲν ἠθέλομεν βεβαίως καταπληθῆ ἐκ τοῦ βάρους τῆς ἀπορρίψεως τῆς συμβάσεως ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλ' ἠθέλομεν ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ σταφιδίτου οἴνου ἐξευρεῖ τὴν δι' ἄλλης ὁδοῦ προστασίαν τῶν ἡμετέρων συμφερόντων.

Πρὶν ἐξετάσωμεν ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτοῦ τὸ ζήτημα τῆς καταναλώσεως τῆς ἡμετέρας σταφίδας ἐν τῇ οἴνοποιᾷ καὶ τῇ κοινοκοποιᾷ, τοῦθ' ὕπερ πράττομεν κατωτέρω, ὀφείλομεν νὰ ἐκθέσωμεν ὀλίγα περὶ τῆς ἀνυπαρξίας τοῦ μεγάλου κινδύνου, διὰ τὰς σταφιδεπαραγωγούς ἐπαρχίας μας. Ἐν πρώτοις παραδεχόμεθα ὅτι ἡ Γαλλία, ὀρμωμένη ἐκ τῆς τελευταίας τῆς καλῆς σχετικῶς ἐσοδείας τῆς, θέλει ἴσως προβῆ εἰς αὐξήσιν τῶν εἰσγωγικῶν τελῶν ἐπὶ τῆς σταφίδας. Ἄλλ' εἶναι ἄρᾳ γε εὐκολον νὰ παραδεχθῆ τις ὅτι ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἀμπελώνων θὰ κατορθώσῃ νὰ συγκομίσῃ τὸ ποσόν, τοῦ ὁποίου οἱ οἴνοποιοὶ αὐτῆς κατ' ἔτος ἔχουσιν ἀνάγκην ; Ἡ φυλλοξήρα, ὡς γνωστὸν, ἠλάττωσε τὰς ἐσοδείας τῆς ποῦ μὲν κατὰ τὸ $\frac{1}{3}$, ποῦ δὲ κατὰ τὸ $\frac{1}{2}$, καὶ ἀλλαγοῦ κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$, αἱ δὲ παρὰ τοῦ ἀμερικανικοῦ μικροβίου καταληφθεῖσαι γαῖαι ἀνέρχονται σχεδὸν εἰς τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν ὄλων ἀμπελώνων τῆς γαλλικῆς χώρας (1). Κατὰ τὸ 1875, ἐκ τῶν 75 διαμερισμάτων, εἰς ἅτινα εὐρίσκονται οἱ πλούσιοι ἀμπελώνες, 25 εἶχον προσβληθῆ ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας· μετὰ δεκαετίαν δέ, ἦτοι κατὰ τὸ 1885, 54 ἐκ τῶν διαμερισμάτων εἶχον παραδοθῆ τῷ θανάσιμῳ ἐχθρῷ τῆς ἀμπέλου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀναφυτέσεως τῶν καταστραφειῶν ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας γαίων ἤρχισε, καὶ ὅτι τὰ φυτώρια τῆς Ἀμερικῆς πιθανόν νὰ εὐδοκίμησωσιν, ἀλλ' εἶναι ὡσαύτως ἀληθέστερον ὅτι οἱ ἀμερικανικοὶ ἀμπελώνες δὲν παράγουσιν ἄφθονον ποσότητα οἴνου, οὔτε λεπτὴν καὶ ἐκλεκτὴν ποιότητα τοιαύτην, οἶαν αἱ γνήσιαί γαλλικαὶ σταφυλαί. Ἄλλως αἱ ἀμερικανικαὶ ἀμπελοὶ προσβάλλονται εὐκολώτερον ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας, τὸ δὲ φοβερὸν μικρόβιον θὰ βασιλεύῃ ἐν πλήρει εὐρωστίᾳ ἐπὶ πολὺ, ὡς φαίνεται, διότι τὸ καταστρεπτικὸν αὐτοῦ φάρμακον δὲν ἐξευρέθη ἀκόμη οὔτε παρὰ τῶν χημικῶν, οὔτε παρὰ τῶν βοτανικῶν, οὔτε παρὰ τῶν ἐν-

(1) Αἱ ἀμπελοὶ τῆς Γαλλίας ὑπερβαίνουναι τὰ 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια ἑκταρίων (hectares), πρῆξον δὲ κατὰ τὰς στατιστικὰς ἐτησίως μέχρι τοῦ 1870 3.000.000.000 καὶ τὸ κράτος εἰσέπραττεν ἐκ φόρων 300.000.000 φρ. Ἡδὴ ὑπολογίζουσιν ὅτι κατὰ 800.000 ἑκταρίων ἠλαττώθη ἡ ὑπὸ τῶν ἀμπελώνων κατεχομένη ἑκτασις.

τομολόγων, ως εκ τούτου δὲ καὶ τὸ ὄρισθὲν γέρας τῶν 300,000 φρ. μένει ἀκόμη εἰς τὰ ταμεία τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Οἱ ἔντομολόγοι μάλιστα παρετήρησαν τὴν ἔκτακτον ταχύτητα μὲθ' ἧς πολλαπλασιάζονται τὰ παρθενογέννητα ἔντομα ταῦτα, ἅτινα τίκτουσιν ἄνευ τῆς παρεμβάσεως τοῦ ἄρρενος, καὶ τὸ σπουδαιότερον γονιμοποιοῦσιν ἀμέσως μετὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γέννησιν, παράγοντα καθ' ἑκάστην 10—15 ὥα. Ἐνεκεν δὲ τῶν περιέργων καὶ σπουδαίων λόγων τούτων ἴδομεν τὴν παραγωγὴν τῆς χώρας ἀπὸ τὰ 63,000,000 ἑκατολίτρων, κατὰ τὸ ἔτος 1874 καὶ τὰ 83,000,000 ἑκατολίτρων, κατὰ τὸ 1875, νὰ ἐκπέσῃ εἰς 34,000,000 κατὰ τὸ 1881, εἰς 36,000,000 κατὰ τὸ 1883, εἰς 35,000,000 κατὰ τὸ 1884, εἰς 28,000,000 κατὰ τὸ 1885, εἰς 30,000,000 κατὰ τὸ 1886 καὶ εἰς 38,000,000 κατὰ τὸ 1887. Ὡστε ἐκεῖνο ὄπερ εἰς γάλλος βουλευτῆς εἶπεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς γαλλικῆς βουλῆς, ὅτι δηλ. «ἢ θὰ καταστρέψωμεν τὸ μικρόβιον. ἢ τοῦτο θὰ μᾶς καταστρέψῃ...» τυγχάνει ἀληθέστατον (1).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι, μ' ὄλην τὴν ἰσχύϊν τῶν κυριαρχουσῶν σήμερον προστατευτικῶν ἰδεῶν, ἡ Γαλλία, ἐνόσφ διὰ τῶν ἐσοδειῶν τῆς δὲν δύναται νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς, θὰ ἀναγκάζηται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ζητῆ ἀλλαγῆ καὶ περ' ἡμῶν μεγάλας ποσότητας οἴνων ἢ καὶ σταφίδων πρὸς κατασκευὴν ἢ συσκευασίαν τῶν οἴνων τῆς καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐλλειμμάτων τῆς, ἄροϋ εἶναι γνωστὸν καὶ ἀνεμφισβήτητον ὅτι ἐξάγει μὲν πλέον τῶν 3,000,000 ἑκατολίτρων οἴνου εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἔχει δ' ἀνάγκη δι' ἰδίαν τῆς χρῆσιν πλέον τῶν 45,000,000, ἑκατολίτρων.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, ἰδοὺ ὅτι ἡ Ἀμερική, καίτοι ἡ ἐπικρατήσις τῶν προστατευτικῶν ἰδεῶν ὑπερίσχυσεν ἐσχάτως κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, προθυμοποιεῖται νὰ καταργήσῃ τὸ εἰσαγωγικὸν τέλος τοῦ προϊόντος ἡμῶν. Ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ, τῇ κυρίᾳ ἀγορᾷ αὐτοῦ, ἤρχισαν

(1) Ὑπολογίζουσιν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνδοξείας τοῦ κατασρευτικοῦ ἔργου τῆς φυλλοξήρας ἐν Γαλλίᾳ, ἐξημῶθη ὁ τόπος περὶ τὰ 20,000,000,000 φράγκα.

συλλληθηρία νὰ γίνωνται πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος. Καὶ ἡ Γερμανία δὲ καὶ ἡ Αὐστρία, καταναλίσκουσιν ἤδη ἰκανὰς ποσότητας σταφίδος, διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ὁποίας καὶ ἐν Ρωσίᾳ, θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι αἱ προσπάθειαι δὲν λείπουσιν. Ὡστε τὸ ζήτημα τῆς καταναλώσεως θὰ ὑφίσταται μόνον διὰ τὰ περισσεύματα τῶν μεγάλων ἐσοδειῶν μας, ὡς τὰ τῆς ἐφετεινῆς, καθὼς καὶ δι' ἐκεῖνα ἅτινα θὰ γεννηθῶσιν εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν μέλλει νὰ ἐπέμβῃ εἰς ἀλλότρια ἔργα καὶ παρακωλύσῃ τὴν παρά τινων ἀφελῶς συμβουλευθεῖσαν παρακώλυσιν τῆς παραιτέρω καλλιέργειας τῶν ἀμπελώνων, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ἐκρίζωσιν μέρους τῶν ὑπάρχοντων, ὅτε αἱ ἐσοδεῖαι ἡμῶν βεβαίως θ' αὐξήσωσι.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπαναλαμβάνομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ καλλίτερον μέτρον καταναλώσεως διὰ τὰ περισσεύματα ἡμῶν εἶνε ἡ χρησιμοποίησις τῆς σταφίδος, εἴτε ξηρὰ εἶναι αὕτη εἴτε νωπὴ, ἐν τῇ κονιακοποιίᾳ καὶ ἰδίως τῇ οἴνοποιίᾳ. Ἴνα δὲ μάθωμεν ἐὰν ἡ χρησιμοποίησις αὕτη δύναται νὰ ᾖ συμφέρουσα τοῖς παραγωγοῖς, ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν πρότερον σχετικὰ τινὰ ζητήματα. Ἐρωτήσαντες πρὸς τοῦτο εἰδήμονας ἐπληροφόρηθιμεν ὅτι ἡ ἐφετεινὴ τιμὴ τῶν 1000 ἐνετικῶν λιτρῶν σταφίδος ἐκυμαίνετο μεταξὺ τῶν 200 καὶ 220 δραχ. καὶ ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη ἦτο συμφέρουσα τοῖς παραγωγοῖς. Ἐμάθομεν ὡσαύτως ὅτι μίαν χιλιάδα ἐνετικῶν λιτρῶν ἀποτελοῦσι 1408 ὀκάδες νωπᾶς σταφίδος καὶ ὅτι 2 1/2 ὀκάδες τοιαύτης παράγουσι μίαν περίπου ὀκτὴν γλεύκος. Ὡστε αἱ 1408 ὀκάδες σταφίδος, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς χιλιάς ἐνετικὰς λίτρας, θὰ παραγάγωσι 560 ὀκάδας γλεύκος (1), ὄπερ, τιμώμενον πρὸς 50 λεπτὰ κατ' ὀκτὴν, θὰ δώσῃ 280 δραχ., ἄρα κατὰ 60 ἕως 80 δραχ. ἀνώτερον τίμημα ἐκείνου τῆς ξηρᾶς σταφίδος. Ἐὰν λοιπὸν δοκιμάσωσιν οἱ παραγωγοὶ νὰ κατακευάσωσιν οἴνους ἐκ νωπῶν σταφίδων καὶ κατορθώσωσι νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς

(1) Διὰ τῆς νέας ἐφευρέσεως μηχανημάτων τοῦ κ. Audiffert ἐν χιλιόλιτρον σταφίδος, μεταποιούμενον εἰς οἶνον, ἀποδίδει 1500 ὀκάδας τοιοῦτου 9 βαθμῶν, περιέχοντος δηλαδὴ τοσοῦτον οἶνοπνευμα, ὅσον περιέχουσιν οἱ κοῖνοι τῆς τραπέζης καλούμενοι γαλλικοὶ οἶνοι.

ἀπαιτήσεις τῆς μικρᾶς σχετικῶς σήμερον πελατείας, διότι ἱκανὸς εἶναι σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν ποιοῦντων ἐν Εὐρώπῃ γρῆσιν ἑλληνικῶν οἴνων, ἔχομεν πεποιθῆσαι ὅτι καὶ τὴν πελατεῖαν ταύτην ταχέως θὰ αὐξήσῃ καὶ κέρδη σημαντικὰ θὰ προσπορίσῃσιν ἑαυτοῖς, διότι καὶ οἱ οἶνοι οὗτοι ἔσονται ὑπὸ πᾶσαν ἔποιν καλοί, ἀνώτεροι δὲ τῶν ἐν γρῆσει κοινῶν οἴνων, καθὼ περιέχοντες μεγίστην ποσότητα ἀρώματος, καὶ ἡ τιμὴ των διὰ τοὺς καταναλωτὰς θὰ ᾖ προσιτή, διότι ἐπὶ τῇ ὑποθέσει πωλήσεως ἀντὶ ἐνὸς μόνον φράγκου τὴν φιάλην, εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ οἱ ἀγορασταὶ θὰ τοὺς προτιμῶσι καὶ οἱ παραγωγοὶ μετὰ τῶν μεταπωλητῶν θὰ ἔγῃσιν ὠρελείας, μὴ ὑπερβαίνουσας, κατὰ τὰς γνώμας τῶν ἐιδικῶν, τῆς ἐπιτοπίου παραγωγικῆς δαπάνης τοῦ ἐκ νωπῆς σταφίδος κατασκευαζομένου οἴνου τὰ 20—25 λεπτὰ κατ' ὄκθιν. Πασίδηλον δὲ εἶναι ὅτι ἀφοῦ σήμερον συμφέρει εἰς τοὺς γάλλους οἰνοποιούς ἢ ἐκ ξηρῶν σταφίδων κατασκευῆ οἴνων, πολλῷ μᾶλλον θὰ συμφέρη εἰς τοὺς ἑλληνας κατασκευαστὰς ἢ ἐκ νωπῶν τοιούτων, καθὼ ἐλευθέρᾳ προσθέτων δαπανῶν καὶ ἐπὶ τόπου γινομένη. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅτι ἡ κυβέρνησις θὰ σπεύσῃ νὰ προστατεύσῃ τοὺς μέλλοντας ν' ἀναλάβῃσι τὸ ἔργον, ὀχυροῦσα αὐτοὺς ὀπισθεν τῆς ἀτελείας πασῶν τῶν χρησίμων τῇ οἰνοποιίᾳ ὑλῶν, καταργῶσα προσκαίρως τὸν περὶ οἰνοπνευμάτων νόμον, καὶ λαμβάνουσα τέλος πάντα τὰ προστατευτικὰ διὰ τὴν οἰνοποιίαν μέτρα.

Συμπεραίνοντες φρονοῦμεν, ὅτι ἢ ἐκ τοῦ νωποῦ προϊόντος τῶν ἐκτεταμένων σταφιδοφυτειῶν ἡμῶν κατασκευῆ οἴνου καὶ εὐχερῆς φαίνεται καὶ λίαν συμφέρουσα. Ἡ ποιότης τοῦ σταφιδίτου ἀποβήσεται καλλιτέρα ἀναμιγνυομένη μετ' ἀμπέλιτου, ἢ δὲ γρῆσις τῶν οἴνων ἡμῶν θὰ ἐπεκταθῇ ταχέως καὶ καταπληκτικῶς. Ὑπολείπεται ἡ μελέτη καὶ ἡ τελεσιουργὸς προσπάθεια πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτηθησομένων πρὸς τὸ ἔργον κεφαλαίων. Ἐὰν παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει ἔθνος τῆς ἐκ μέρους τῶν κεφαλαίουχων παροχῆς τῶν μέσων πρὸς τοιαύτας μεγάλας ἐπιχειρήσεις εἰς ἀνθρώπους μὴ φέροντας μεγάλας ἐγγυήσεις, ἢ ἔλλειψις αὕτη ἀλλαγῶν ἀναπληροῦται διὰ τῶν *ουρε-*

ταιρισμῶν. Διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ ᾖτο εὐχρῆς ἔργον νὰ ποιήσῃ τὰ πρῶτα βήματα ἡ ἑλληνικὴ οἰνοποιία. Ἄς μὴ ὀκνήσῃσιν λοιπὸν οἱ κύριοι τῶν σταφιδοφόρων τῆς Ἑλλάδος περιφερειῶν νὰ θέσωσι τὴν δύναμιν τῆς συνεργασίας ἐπὶ τῆς πλάστιγγος καὶ ἄς ὡσι βέβαιοι ὅτι τότε θὰ κλίνη αὕτη ὑπὲρ τοῦ συμφέροντός των. Ναι μὲν καὶ ἀπρχαί θὰ ὡσι μικροῦ λόγου ἄξιαι, ἀλλὰ τὸ μέλλον δὲν θὰ βραδύνη νὰ περιβάλη αὐτὰς διὰ τοῦ προσήκοντος μεγαλείου. Ἰδοὺ ἀρ' ἑτέρου, ὅτι σκέψις σοβαρὰ γίνεται περὶ συστάσεως μεγάλης Γεωργικῆς καὶ Κτηματικῆς Τραπεζῆς. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο θὰ δώσῃ ζωὴν εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς γεωργίας μας. Οἱ τοκογλύφοι θὰ ἐξαφκνισθῶσι καὶ ἡ ἀκηδεῖα τῶν νόμων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀχαλίνωτον ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, θὰ κλείσῃ ἐπὶ τέλους τὸ στάδιόν τῆς.

Διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τῶν συνεταρισμῶν ἐπετεύχθησαν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα καὶ ἀπέφερον τοὺς λαμπροτέρους καρπούς αἱ μεγαλείτεροι ἐπιχειρήσεις. Τὸ ἄτομον εἶναι ἡ κυρία σταγὼν ἐξ ἧς σχηματίζεται ἡ βέουσα πρόοδος. Αἱ κυβερνήσεις ἔχουσι καθῆκον νὰ ἐπιτατῶσι εἰς τὴν ἀκώλυτον ἐνέργειαν τῶν σταγῶν τούτων· ἐξ αὐτῶν θὰ κατασκευασθῶσιν ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων ῥυάκια καὶ μεγάλα δι' ὅλην τὴν χώραν ἀποταμιεύσεις. Ἡ ἀποτροπὴ τῶν ἐμποδίων εἰς τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι ἡ κυρία ἀποστολὴ τοῦ κράτους ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐθνικῆς οικονομίας, εἰς ὅλα τὰ ζητήματα καὶ εἰς τὸ σταφιδικὸν ἐπίσης. Δέον νὰ ἀφελθῇ ὁ κανονισμὸς αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, καθοδηγουμένην μόνον καὶ προστατευμένην ὑπὸ τοῦ κράτους καταλλήλως.

E. ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ

ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΗΘΥΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Ἐν τῷ Statistical abstract, τὸ ὅποιον διὰ τὸ ἔτος 1887 ἐδημοσίευσεν τὸ Γραφεῖον τῆς Καταστατικῆς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, περιέχονται πολυτιμώταται πληροφορίαι, ὅσον ἀφορᾷ

τὴν κίνησιν τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Μεταξὺ τῶν διαφόρων θεμάτων αὐτῆς, τὰ περὶ τὰ δάνεια καὶ τοὺς κατοίκους τῆς μεγάλης Δημοκρατίας κέκτηνται ἰδιαιτέραν σημασίαν. Κατὰ τὰ δύο ταῦτα θέματα συναντῶνται παραπλεύρως δύο κλοσσαῖα ρεύματα εἰς ἀντιθέτους διευθύνσεις. Τὰ δάνεια ἐλαττοῦνται καταπληκτικῶς καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει καταπληκτικῶς ἐπίσης.

Πρὸ τῆς ἐκκρήξεως τοῦ πολέμου μεταξὺ ἐνωτικῶν καὶ ἀνενωτικῶν, τὰ δάνεια τῆς Ὁμοσπονδίας ἀνέβαινον τῷ 1860 εἰς κεφάλαιον 64,640,000 δολλάρια, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὁποίων ἐπλήρωνεν αὕτη εἰς τόκους καὶ χρεωλύσια 3,443,687 δολλάρια κατ' ἔτος. Κατὰ τὸ 1861 τὰ δάνεια ἀνέβησαν εἰς 708 ἑκατομ. δολλάρια, τὸ 1864 εἰς 1,360 ἑκατομ. δολ. καὶ τῇ 1 ἰουλίου 1866 εἰς 2,381 ἑκατομ. δολ. (11,906,000,000 δρ.), διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὁποίων ἐπληρώνοντο 151 ἑκατμ. δολ. (755,000,000 δρ.) εἰς τόκους καὶ χρεωλύσια κατ' ἔτος.

Ἀπὸ τοῦ 1886 δὲ ἤρξατο μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς ἡ ἀπόσβεσις τοῦ χρέους, ὥστε κατὰ τὸν ἰούλιον 1887 κατεβιβάσθη τὸ μὲν κεφάλαιον αὐτοῦ εἰς 1,022 ἑκατομ. δολλάρια (5,110,000,000 δρ.), τὸ δὲ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυσιῶν του ποσὸν εἰς 41,780,000 δολ. (209,000,000 δρ.) κατ' ἔτος. Ἐν διαστήματι λοιπὸν εἴκοσι καὶ ἐνός ἐτῶν ἠλαττώθη τὸ χρέος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κατὰ τὰ τρία πέμπτα. Τὰ κατὰ τὸν ἰούλιον 1887 ἀπομένοντα δύο πέμπτα ἀπετελοῦντο ἐκ 250 ἑκατομ. δολ. ἐπὶ τόκῳ 4 1/2 τοῖς ο/ο, ἐξ 738 ἑκατομ. δολ. ἐπὶ τόκῳ 4 τοῖς ο/ο καὶ ἐκ 34 ἑκατομ. δολ. ἐπὶ τόκῳ 3 τοῖς ο/ο, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκτοτε ἐξωφλήθησαν 200 ἑκατομ. δολ. ἀκόμη. Τὸ φαινόμενον τῶν τοιούτων ἀποσβέσεων ἐξηγεῖται ἐκ τῶν πλεονασμάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν αἱ εἰσπράξεις ἀπέναντι τῶν ἐξόδων τῶν δημοσίων προϋπολογισμῶν. Ἴνα δώσωμεν τὴν γενικὴν αὐτῶν ἔννοιαν, ἀρκεῖ ἡ σημείωσις, ὅτι κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1886—87 ἐνῶ τὰ τακτικὰ ἔσοδα ἀνέβησαν εἰς 371 ἑκατομ. δολ. τὰ τακτικὰ ἔξοδα δὲν ὑπερέβησαν τὰ 220 ἑκατομ. δολ. ὑπῆρξε δηλαδὴ πλεόνασμα εἰσπράξεων κατὰ 151 ἑκατομ. δολ. ἧτοι 755 ἑκατομ. δρ.

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀριθμοῖς δὲν περιλαμβάνονται 1) τὰ ἄτοκα χρέη καὶ τὸ χαρτονόμισμα τῆς Ὁμοσπονδίας, ἀναβιβαζόμενα ἐν συνόλῳ εἰς 1,657 ἑκατομ. δολ., ἐκ τῶν ὁποίων τὸ τρίτον σχεδόν, 482 ἑκατομ. δολ., ὑπῆρχε κατὰθετικῶν ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ, καὶ 2) τὰ ἰδιαιτέρα χρέη ἐκάστης τῶν ἀποτελοῦσῶν τὴν Ὁμοσπονδίαν πολιτειῶν καὶ περιφερειῶν, ὡς καὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν κοινοτήτων, ἀναβιβαζόμενα εἰς 1,056 ἑκατομ. δολ. Ἐὰν συνυπολογίσωμεν τὰ χρέη τῆς Ὁμοσπονδίας καὶ τὰ χρέη τῶν διαφόρων τμημάτων αὐτῆς, ἐκ τοῦ συνόλου ἀναλογοῦσι 205 δρ. καθ' ἕκαστον κάτοικον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἧτοι 100 δρ. ἀπὸ τῶν δημοσίων χρεῶν καὶ 105 ἀπὸ τῶν τοπικῶν χρεῶν. Δὲν στερεῖται χρησιμότητος ἡ ἀναλογία τοῦ, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τόκου καὶ χρεωλυσίου τῶν δημοσίων χρεῶν, δαπανωμένου ποσοῦ πρὸς ἕκαστον κάτοικον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἀναβαίνει εἰς 3 1/2 δρ. κατ' ἔτος. Τί νὰ εἴπωσιν οἱ Ἕλληνες, ἕκαστος τῶν ὁποίων πληρῶναι πρὸς τοῦτο ὑπὲρ τὰς 20 δρ. κατ' ἔτος!

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πληθυσμὸν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ 5,308,483 κατοίκων τῷ 1800, ἀνέβη εἰς 7,239,881 τῷ 1810, εἰς 9,633,822 τῷ 1820, εἰς 12,866,020 τῷ 1830, εἰς 17,069,453 τῷ 1840, εἰς 23,191,876 τῷ 1850, εἰς 31,443,321 τῷ 1860, εἰς 38,558,871 τῷ 1870, εἰς 50,155,783 τῷ 1880, καὶ ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ὑπερβῇ τὰ 60,000,000 ἐν τῇ ἀπογραφῇ τοῦ 1890. Βεβαίως σημαντικώταται παράγων εἰς τὴν τοιαύτην αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι αἱ ἐξωθεν μεταναστεύσεις. Δὲν εἶναι ἕμως ὁ μόνος. Ὅσον ἡ παρθενικὴ γῆ εἶναι γόνιμος, τόσον αὐξάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1874 μέχρι τοῦ 1887, ἐν διαστήματι δέκα τεσσάρων ἐτῶν, μετηνάστευσαν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς 5,400,000 ἄνθρωποι, ἐξ ὧν 4,560,000 ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ 840,000 ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀμερικῆς. Ἡ μεγαλύτερα ὀρμὴ τῆς εὐρωπαϊκῆς μεταναστεύσεως ὑπῆρξε κατὰ τὸ 1882, ἀναβιβασθεῖσα τότε εἰς 647,000 ἀνθρώπους, τῷ 1886 κατέβη εἰς 328,000, ἵνα τῷ 1887 περιέλθῃ εἰς νέαν ἔντασιν,

ἀνκλιθασθεῖσα εἰς 481,000 ἀνθρώπους. Πόσοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν Ἕλληνες, τὰ σημαντικώτερα ρεύματα τῆς μεταναστεύσεως τοῦ 1887 ἐξεκίνησαν, ὡς πάντοτε, ἐξ Ἀγγλίας (162,000) καὶ Γερμανίας (107,000). Τὰ ἔθνη ὁμοιάζουσι τὰ ποτήρια· ὅταν τὸ ὕδωρ δὲν χωρῆ ἐντὸς αὐτῶν, ἐκρέει.

ΝΕΟΝ ΠΟΙΝΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ἐν τῇ φυλακῇ Folsom τῆς Καλιφορνίας ἐφαρμόζεται ἀπὸ ἱκκνῶν ἡδὴ ἐτῶν νέον ποινικὸν σύστημα, τοῦ ὁποῦ αἱ δοκιμαὶ ἐστεφανώθησαν ὑπὸ ἀξιοσημειώτου ἐπιτυχίας. Τὸ σύστημα τοῦτο στηρίζεται εἰς τὴν προσεκτικὴν μελέτην τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ εἰς τὴν πλήρη γνῶσιν τῶν ἰδιοσυγκρασιῶν τῶν καταδίκων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φυλακίσεως αὐτῶν.

Ἡ ἰδέα τοῦ συστήματος τούτου ἀνχωρεῖ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι, ἐξαίρουμένων τῶν ἀσκέπτων πράξεων καὶ περιπτώσεων ἐξαίρετικῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀναλογία εἶναι περιορισμένη, ἕκαστον ἐγκλημα προέρχεται ἐκ σωματικῆς τινος ἢ ἠθικῆς ἀσθενείας ἢ ἐξ ἐλαττώματος ἀνατροφῆς. Τὸ πᾶν συνίσταται, κατὰ τὸν κ. Dain, εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ καταδίκου εἰς τὴν υγείαν, εἰς τὴν συνήθειαν τῆς ἐργασίας καὶ εἰς τὴν ἐν τῇ ψυχῇ του ἐνστάλαξιν τῆς πεποιθήσεως, ὅτι ἡ μέλλουσα εὐδαιμονία του ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποταγῆς του εἰς τοὺς νόμους, εἰς τὴν μετάνοιαν αὐτῷ τῆς ἐλλειπούσης γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ, ὅχι ὑπὸ θρησκευτικῆν ἢ αἰσθηματικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ δι' ἐπιχειρημάτων προσωπικῶν καὶ πρακτικῶν.

Ἐν τῷ συστήματι τούτῳ ἡ ἀνόρθωσις τοῦ ἐγκληματίου ἐπιδιώκεται οὐχὶ διὰ τοῦ ποινικοῦ ἐξαγνισμοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς προσωπικῆς πείρας τῶν εὐχαριστήσεων καὶ πλεονεκτημάτων, τὰ ὅποια τῷ χορηγοῦσιν ἢ ἐξάσκῃσι τῆς ἐξησφαλισμένης ἐργασίας καὶ ἢ εἰς τοὺς νόμους ὑποταγῇ. Ἀνάγκη πρὸς τοῦτο νὰ πεισθῆ ὁ ἐγκληματίας, ὅτι πᾶσα ἐγκληματικὴ ἀπόπειρα εἶναι κακὴ ὑπόθεσις διὰ τὸν ἐνεργοῦντα αὐτὴν. Εὐθύς ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς πειθοῦς ἐπέλθῃ, τὸ ἥμισυ ἐπετεύχθη

τοῦ νεωτεριστικοῦ ἐν τῷ νέῳ ποινικῷ συστήματι ἔργου.

Συνεπῶς ὅλα τὰ μέσα τῆς τιμωρίας ἐξωρίσθησαν ἐκ τῆς φυλακῆς Folsom. Οὔτε κάθειρξις καταθλιπτικῆ, οὔτε πειθαρχία ἐξαίρετικῆ, οὔτε νηστεία ἀναγκαστικῆ· ὅλα αὐτὰ αἱ αὐστηρότητες θεωροῦνται ὡς μὴ ἀποτελεσματικά, μᾶλλον δὲ ὡς συντελοῦσαι εἰς τὸν ἀνωφελεῆ ἐρεθισμόν τοῦ καταδίκου. Εὐθύς ὡς οὗτος εἰσέλθῃ ἐν τῇ φυλακῇ, φωτογραφεῖται, ζυρίζεται, λούεται, καταμετρεῖται, ἀφίνει τὰ ἐνδύματά του, περιβάλλεται τὴν ἐνδυμασίαν τῆς φυλακῆς, καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ κελλίον του ἀφοῦ προηγουμένως τὸ γραφεῖον τῆς φυλακῆς ἐκράτησε ἡδὴ σημείωσιν ὄλων τῶν χαρακτηριστικῶν του. Καθ' ἐκάστην δίδονται αὐτῷ τρία γεύματα, ἐν κοινῇ μετὰ τῶν λοιπῶν συμφυλακισμένων τραπέζῃ. Ἴδου τί ἕκαστον αὐτῶν, ἐκτὸς τοῦ ἄρτου, κανονικῶς περιέχει: ἐν τῷ προγεύματι ὄσπρια βραστά· ἐν τῷ γεύματι διαδοχικῶς ἡ βόειον κρέας πρῶτον μετὰ βραστοῦ λαχάνου, ἡ κρέας μετὰ γεωμήλων, ἡ ψητὸν βόειον ἢ πρόβειον· ἐν τῷ δεῖπνῳ ὄσπρια βραστά ἢ ῥόρημα ἐξ ἀραβοσίτου· κατὰ μὲν τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα δίδεται ἄπλοῦς καρφές, κατὰ δὲ τὸ δεῖπνον καρφές μετὰ γάλακτος.

Ἀπαγορεύεται εἰς τὸν φυλακισμένον ἡ διάβασις τῆς θύρας τῆς φυλακῆς, συγχωρουμένου ἀπ' ἐναντίας εἰς αὐτὸν βαθμοῦ τινος ἐλευθερίας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς. Δὲν τῷ ἐπιβάλλεται ἐργασία εἰδική. Τῷ δίδεται ἡ ἐλευθερία νὰ ἐκτιμῆσῃ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ εἰς ὃ ὑποβάλλεται συστήματος. Μετὰ τινος ἡμέρας ἡ κανονικότης τῆς τροφῆς καὶ τῆς ζωῆς συνδυασμένη πρὸς τὴν ἀργίαν, τῷ ἐμπνέουσι συνήθως τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐνασχολήσεως. Ἡ παρατήρησις τῶν πέριξ αὐτοῦ συμβαινόντων τῷ διδάσκει, ὅτι καθ' ἡμέραν ἀριθμὸς τις ἐκ συμφυλακισμένων του ἐξέρχεται τῆς φυλακῆς καὶ ὅτι ἡ τροφή των εἶναι καλλιτέρα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τὸν καθιστᾷ περίεργον περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν οἱ συμφυλακισμένοι αὐτοῦ ἀποκτῶσι τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα. Μανθάνει, ὅτι, ὅπως ἀπολάσῃ καὶ αὐτὸς τῶν τοιούτων, ἀρκεῖ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν ἐργασίαν. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν βραδύνει. Ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς διευθυντὰς τῶν ἔργων τῆς φυλακῆς, αἵτινες τῷ ἐξηγοῦσιν, ὅτι ἡ βελτίωσις τῆς τύχης του ἐξ-

αρτῆται ἐκ τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος τῆς ἐργασίας, τὴν ποίαν ἤθελε χορηγήσει.

Τοιοτοτρόπως ὀδηγεῖται εἰς τὰ γειτονικά τῆς φυλακῆς λατομεῖα γρανίτου καὶ μετὰ ἐπαρκῆ δοκιμασίαν ἡμερῶν τινων μεταβαίνει εἰς τὴν δικαιοτηρικὴν τῆς δευτέρας τραπέζης, ἐν τῇ ὁποίᾳ χορηγεῖται πρόσθετον ἐν τῷ γέφυματι φηγητόν, τέιον δὲ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν καὶ τυρὸς κατὰ τὴν κυρικὴν. Αὐξανόμενων τοῦ ζήλου καὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐργασίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀκριβῆ πειθαρχίαν, ὁ φυλακισμένος μεταβαίνει εἰς τὴν δικαιοτηρικὴν τῆς τρίτης τραπέζης, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ φηγητὰ εἶναι ἐκλεκτὰ καὶ ποικίλα: ἄρτος λευκός, κοτελέται, μπιρτέκια, μακκρόνια, λάχανα ταριχευτά, ποτὰ ποικίλα, τέιον κλπ. Ἡ ἑλξις τῆς τοικύτης ἀπολαύσεως θεωρεῖται ἐν τῇ πράξει τῆς φυλακῆς Folsom ἀκαταμάχητος.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ ΖΑΚΧΑΡΕΩΣ

Ἡ ζάκχαρις δὲν ἦτο ἄγνωστος εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Τὸ ζακχαροκάλαμον φύεται αὐτομάτως ἐν Ἰνδικῇ. Οἱ πρῶτοι περὶ ζακχαρέως γράψαντες ὀνομάζουσι αὐτὴν ἄλας Ἰνδικόν, εἰδικῶς δὲ ὁ Θεόφραστος, ὁμιλῶν περὶ διαφόρων εἰδῶν μέλιτος, ἀναγράφει τὸ ἐκ καλάμων τοιοῦτο. Ὁ ἐπὶ Δομιτιανοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης ἀκμάσας ἑλληνιστὸς Ἀρχιγένης, προσωμοίαζε τὸ Ἰνδικόν ἄλας κατὰ μὲν τὸ χρῶμα καὶ τὴν σκληρότητα πρὸς τὸ κοινὸν ἄλας, κατὰ δὲ τὴν γλυκύτητα πρὸς τὸ μέλι. Ὁ Διοσκορίδης ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν του ἐν Ἰνδίᾳ καὶ τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ ὠνόμαζον ζάκχαριν εἶδος τι μέλιτος στερεοῦ, παραγομένου ἀπὸ καλάμου, ὁμοιάζοντος πρὸς τὸ ἄλας καὶ θραυομένου ὡς αὐτὸ ὑπὸ τῶν ὀδόντων.

Ἄλλ' ἢ τοικύτη γνῶσις τῆς ζακχαρέως ἐν τῇ ἀρχαιότητι δὲν ἀπέβλεπεν εἰς γενικὴν χρῆσιν αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλινίου τὴν μετεχειρίζοντο ἀπλῶς ὡς ἰατρικόν. Μόνον ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου μ. Χ. αἰῶνος φαίνεται διὰ τῶν σταυροφοριῶν διαδοθεῖσα ἢ χρῆσις τῆς ζακχαρέως ἐν Εὐρώπῃ. Κατὰ τὴν

περίοδον ταύτην ἀπαντᾶται ἡ καλλιέργεια τοῦ ζακχαροκάλου ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν Σικελίᾳ, ἐκ τῶν ὁποίων μετεδόθη εἰς τὰς Καναρίας νήσους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, κατὰ δὲ τέλη αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Δὲν πρέπει νὰ νομίση τις ἐντεῦθεν, ὅτι μόνη ἡ ἐκ ζακχαροκάλου ζάκχαρις ὑπάρχει, διότι καὶ ἄλλα φυτὰ παρέχουσι τὴν ὕλην ταύτην, πρὸ πάντων δὲ τὰ κοκινούλια, ἢ ἐκ τῶν ὁποίων ζακχαροποιεῖα ἀποτελεῖ ἤδη τὸν σημαντικώτερον κλάδον τῆς ἐν Εὐρώπῃ σχετικῆς βιομηχανίας.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τῆς περὶ ζακχαρέως ἐν Λονδίῳ Διεθνoῦς Συνδιασκέψεως ὑπεβλήθη πῖναξ τῆς ἐνιαυσίας καταναλώσεως τῆς ζακχαρέως ἐν ταῖς ἐπομέναις ἐπικρατείαις κατὰ τὴν πενταετίαν 1880—84. Κατ' αὐτὸν ἕκαστος κάτοικος καταναλίσκει, κατὰ μέσον ὄρον, ἑτησίως χιλιόγραμμα ζακχαρέως ἐν Φιλανδίᾳ 0.60, Ρουμανίᾳ 1.50, Σερβίᾳ 2.0, Ἰσπανίᾳ 2.32, Ἰταλίᾳ 3.45, Ρωσίᾳ 3.50, Πορτογαλίᾳ 4.34, Νορβηγίᾳ 5.16, Αὐστρουγγαρίᾳ 6.0, Γερμανίᾳ 6.81, Βελγίῳ 7.14, Σουηδίᾳ 7.95, Γαλλίᾳ 10.26, Ἑλβετίᾳ 10.35, Ὀλλανδίᾳ 12.87, Δανίᾳ 13.47, Ἡνωμέναις Πολιτείαις 17.30, Ἀγγλίᾳ 31, 30.

Προξενεῖ ἐντύπωσιν ἡ ἐπίτασις τῆς καταναλώσεως τῆς ζακχαρέως ἐν ταῖς διαμαρτυρομέναις μᾶλλον ἐπικρατείαις. Ὁ Ἄγγλος καταναλίσκει 14 φορὰς πλεόνον ζάκχαριν τοῦ Ἰσπανοῦ καὶ 9—10 φορὰς πλεόνον τοῦ Ἰταλοῦ καὶ Ρώσου.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Περὶ τῶν χρεῶν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων πολλὰ πολλάκις ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν, καὶ μακροὶ ἄλλοτε συζητήσεις ἐν τῷ Δημοτικῷ Συμβουλίῳ ἔλαβον χώραν, εἰς οὐδὲν καταλήξασαι θετικὸν ἀποτέλεσμα, διότι ἐν γένει ἢ τακτοποιήσεως αὐτῶν ἐζηρητήθη ἀσκόπως ἀπὸ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Τὰ χρέη ἐν τούτοις ἀυξάνουσι ἀπύστως ἐκ τῶν ἐλλειμμάτων τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐκ τῶν μὴ πληρονομένων τόκων,

τοῦ χρόνου δὲ περρεχομένου, ἐὰν μὴ ἀδύνατος, ὅπωςδῆποτε ὅμως ἔσται δυσχερεστάτη ἢ τακτοποιήσις αὐτῶν.

Τὰ ἐκκαθαρισμένα τοῦ Δήμου χρέη, ὑπὲρ ὧν διατίθεται κατ' ἔτος τὸ πεμπτημόριον τοῦ δημοτικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀνήρχοντο κατὰ τὸ ἔτος 1885 εἰς δραχ. 4,500,000, τὰ ἐνυπόθηκα πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν εἰς 2,000,000, αὐξηθέντα ἤδη εἰς 2 1/2 ἑκατομ. καὶ πλέον, τὰ δὲ ἀπαιτητὰ ἐκ διαφόρων συμβολαίων καὶ ἐκ διαφόρων ἐκκερεμῶν δικαστικῶν ἀπαιτήσεων εἰς ἄγνωστον κατ' ἀκρίβειαν ποσόν· ὅλα δὲ ταῦτα δύναται τις ἀπταιστως νὰ ὑπολογίσῃ εἰς 7,000,000 δραχ. κατὰ τὸ 1886, πιθανῶς δὲ θὰ ἀναβῶσιν καὶ εἰς 8,000,000 κατὰ τὸ 1889.

Διὰ τὰ χρέη ταῦτα πληρώνει ἐτησίως ὁ Δήμος Ἀθηναίων εἰς μὲν τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν διὰ τόκον καὶ χρεώλυτρον 160—200 χιλ. δραχῶν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων πιστωτῶν διατίθησι τὸ πεμπτημόριον, προϋπολογισθὲν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1886 εἰς 200,000 δρ. χορηγεῖ δὲ πρὸς τούτους καὶ εἰς ἐκτάκτους πιστώσεις πρὸς πληρωμὴν πελαίων χρεῶν 40—45 χιλ. δρ. κατ' ἔτος. Οὕτω δὲ διατίθησιν νῦν διὰ τὰ πελαϊκὰ χρέη του ποσὸν ἐκ 400—500 χιλ. δρ., χωρὶς ἐντούτοις νὰ ἐλπίζῃ τὴν ἀπόσβεσιν αὐτῶν, διότι τούναντίον αὐξάνουσι ταῦτα κατ' ἔτος καταπληκτικῶς, καθόσον, διὰ τοῦ πεμπτημορίου, τὸ ὅποῖον διατίθησι, δὲν πληρόνεται ἀκέραιος ὁ τόκος, ὅστις διὰ τοῦτο προστίθεται εἰς τὸ κεφάλαιον, καὶ οὕτως ἡ αὐξήσις βαίνει προϊούσα. Διαθέτων δὲ ὁ Δήμος κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1886 διὰ τὰ ἐξ 7 ἑκατομ. δρ. χρέη του τὸ πεμπτημόριον ἐκ 200 χιλ. δρ., προσφέρει τοῖς πιστωταῖς αὐτοῦ διὰ τὰ χρέη ταῦτα τόκον, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς 2 3/4 τοῖς ὀ.ο. Τούτου οὕτως ἔχοντος, ἐὰν ἀντὶ τοῦ εὐτελοῦς τούτου τόκου, ὅστις ἐκ πολλῶν λόγων δὲν ἐλπίζεται νὰ αὐξηθῇ, ἀφοῦ τὰ δημοτικὰ χρέη αὐξάνουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, προσφέρῃ ὁ Δήμος τοῖς πιστωταῖς αὐτοῦ πέντε τοῖς ἑκατόν, ἦτοι τέσσαρα διὰ τόκον καὶ ἓν διὰ χρεώλυτρον, ἀνκντιροῆτως θὰ δεχθῶσι τὴν μείζονα καὶ ἐπιωφελεστεράν ταύτην προσφοράν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἔχων τίτλους ἀξίας 3,000 δρ. καὶ λαμβάνων διὰ τοῦ πεμ-

πημορίου 85 κατ' ἔτος, διὰ λάβῃ διὰ τῆς ἐν λόγῳ τοῦ Δήμου προσφορᾶς δρ. 150. Ὁ Δήμος διὰ τὰ χρέη αὐτοῦ ἐξ ἑπτὰ ἑκατομμυρίων δρ. θὰ ἐκδώσῃ ἀνωνύμους ὁμολογίας ἐξ ἑκατῶν δραχμῶν ἐκάστην μὲ τόκον 3 καὶ 1 τοῖς ἑκατόν χρεώλυτρον. Διὰ τὰ ἑπτὰ λοιπὸν ἑκατομμύρια θὰ ἐκδώσῃ 70,000 ὁμολογίας, ὧν ὁ ἐτήσιος τόκος μετὰ τοῦ χρεώλυτρον ἀνέρχεται εἰς 560,000 δρ. Ἐξ αὐτῶν θὰ λάβωσιν ἢ μὲν Ἐθνικὴ Τράπεζα διὰ τὸ πρὸς αὐτὴν χρέος 20,000 ὁμολογίας, οἱ δὲ ἔχοντες ἐκκαθαρισμένας κατὰ τοῦ Δήμου ἀπαιτήσεις 31,700, ὁ δὲ Δήμος 18,300. Ἐπομένως θὰ πληρῶνῃ οὕτω διὰ τὰ πελαϊκὰ χρέη αὐτοῦ ὁ Δήμος εἰς τόκον καὶ χρεώλυτρον 1) πρὸς τοὺς ὁμολογιούχους πιστωτὰς αὐτοῦ 253,600 δρ., τοῦτέστι πλέον τοῦ ὅσον πληρώνει νῦν διὰ τοῦ πεμπτημορίου κατὰ 53,600 δρ. ἂν καὶ τὸ πλέον ταῦτο δὲν εἶναι πραγματικόν, διότι κατὰ τὰ ἄνω ἐκτεθέντα, πληρώνει ἤδη κατ' ἔτος 40—45 χιλ. δρ. δύναμι ἐιδικῶν τοῦ Συμβουλίου πράξεων διὰ διάφορα κατὰ προτιμήσιν χρέη, ὅπερ θέλει ἐκλείψῃ ἐν τῷ μέλλοντι, 2) πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν 160,000 δρ. καὶ 3) πρὸς τοὺς ἀγοραστὰς τῶν 18,300 ὁμολογιῶν αὐτοῦ, ὅταν τὰς ἐκποιήσῃ, 146,400, ἦτοι τὸ ὅλον 560,000.

Διὰ τοῦ προτεινομένου τούτου μέτρου, οἱ μὲν πιστωταὶ τοῦ Δήμου ἀντὶ τῆς σχεδὸν νῦν ἰδανικῆς καὶ μὴ κυκλοφορούσης ἀξίας θέλουσι λάβῃ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ των πραγματικὴν καὶ ἐμπορεύσιμον ἀξίαν, ἐξησφαλισμένην δι' ἀποχρώσεως ἐγγυήσεως, ὁ δὲ Δήμος τὸ ἐξ ἑπτὰ ἑκατομμυρίων δρ. χρέος του θέλει συγκεφαλαιώσῃ διὰ τῆς μείζονος προσφορᾶς εἰς πέντε ἑκατομμύρια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα χιλιάδας δραχμῶν. Ἄλλὰ δύναται τις νὰ ἀντιτάξῃ εἰς ταῦτα, ὅτι διὰ τὴν πραγματοποίησιν ἀπαιτεῖται ἢ συγκατάθεσις τῶν πιστωτῶν, ἣτις δὲν εἶναι εὐκόλος. Προλαμβάνομεν ἐν τούτοις νὰ περρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ συγκατάθεσις τῶν πιστωτῶν δὲν εἶναι κώλυμα οὐδὲ εἶναι ἐκ τῶν προτέρων ἀναγκαιὰ, διότι, προσφέρων ὁ Δήμος τὸ διπλάσιον σχεδὸν τοῦ σήμερον πληρονομένου διὰ τοῦ πεμπτημορίου, θὰ προσελκύσῃ ἀναποδράστως πάντας, ἵνα παραδεχθῶσιν τὴν προσφορὰν ταύτην, διότι εἶναι μείζων, καὶ διότι διὰ τῆς τακτοποιήσεως τοῦ δημοτικοῦ χρέους θὰ δοθῇ εἰς αὐτὸ πραγματικὴ καὶ ἐμπορεύσιμος ὑπόστασις ἀντὶ τῆς σήμερον νεκρᾶς καὶ ἀσταθοῦς. Ἄλλὰ καὶ ἂν τινες, πολλοὶ ἢ ὀλίγοι, δὲν δεχθῶσι τὴν προσφορὰν τοῦ Δήμου, δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ παρεμποδίσωσι τὴν πραγματοποίησιν ὡς πρὸς τοὺς θέλοντας ἐν ἐπιγνώσει τοῦ συμφέροντός των, καὶ συνεπῶς προθυμοποιηθησομένους. Οὕτε ἐκ τῆς ἀρνήσεώς των δύνανται οἱ δανεισταὶ νὰ

ώφελθῶσί τι, διότι εἰς τὸν προϋπολογισμὸν θὰ ἀναγράφηται, καθὼς καὶ μέχρι τοῦδε, τὸ πεμπτημῶριον, ἐκ τοῦ ὁποῖου θὰ λαμβάνωσιν τὴν ἀναλογίαν τῶν οἱ παλαιοὶ πιστωταί, χωρὶς ἐλπίδα αὐξήσεως εἰς τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον θὰ λαμβάνωσιν οἱ νέοι ὁμολογιούχοι (περιλαμβανόμενοι εἰς τὸ πεμπτημῶριον καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρέους, καὶ τοῦ πραγματοποιηθσομένου διὰ τῆς ἐκποιήσεως τῶν 18,300 ὁμολογιῶν). Περιπλέον δὲ διὰ τοὺς ὁμολογιούχους θὰ ἀναγραφῆ ἰδιαιτέρον εἰς τὸν δημοτικὸν προϋπολογισμὸν ἄρθρον, εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνανεωθησομένου δημοτικοῦ χρέους, καθὼς τὰ περὶ τούτου κανονίζονται ἐν τῷ ἐπομένῳ νομοσχεδίῳ.

Ἴνα καταστήσωμεν εὐληπτότερον ἐν τῇ πρακτικῇ τὸ προτεινόμενον μέτρον, ὑποθέσωμεν ὅτι, ἐκτὸς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἢ ἀποδοχῇ ἐκ τῶν προτέρων ἐστὶ γνωστῇ, τινὲς τῶν πιστωτῶν δέχονται, τινὲς δὲ ἀρνοῦνται ἢ ἀδιαφοροῦσιν. Ἔστωσαν δ' ἐπὶ παραδείγματι οἱ δεχόμενοι κάτοχοι ἐνὸς μόνου ἑκατομμυρίου, οἱ δὲ μὴ δεχόμενοι ἢ ἀδιαφοροῦντες κάτοχοι τῶν τεσσάρων ἑκατομμυρίων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θὰ ἐκδοθῶσιν 20,000 ὁμολογίαι ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, τὰς ὁποίας αὕτη θὰ λάβῃ ὁλοκλήρως καὶ 10,000 διὰ τοὺς πιστωτάς, ἐκ τῶν ὁποίων 6,500 θὰ λάβωσιν οὗτοι εἰς ἐξόφλησιν τῆς ἀπαιτήσεώς των, καὶ 3,500 θὰ κρατήσῃ ὁ Δήμος. Οὕτως ὅταν θὰ καταρτισθῇ ὁ ἀναλογικὸς πίναξ τῶν χρεῶν, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ διανεμηθῇ τὸ πεμπτημῶριον, θὰ συμπεριληφθῶσιν ὀναμαστὶ οἱ πιστωταί, ὅσοι δὲν θὰ δεχθῶσιν τὴν προσφορὰν τοῦ Δήμου, αἱ ὁμολογίαι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, καὶ αἱ ὁμολογίαι τοῦ Δήμου· θὰ λάβωσι δὲ ὅλοι οὗτοι 2 καὶ $\frac{3}{4}$ τοῖς ο/ο ἐκ τοῦ πεμπτημωρίου, καὶ διὰ μὲν τοὺς πιστωτάς, ὅσοι δὲν θὰ λάβωσιν ὁμολογίας, ὁ καθυστερησας τόκος 5 καὶ $\frac{1}{4}$ τοῖς ο/ο θὰ προστεθῇ εἰς τὸ κεφάλαιον, ἐὰν θὰ κοινοποιήσωσιν ἐπιταγὴν, εἰς δὲ τοὺς ὁμολογιούχους θὰ πληρωθῇ ἐκ τοῦ ἑτέρου ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἄρθρου καὶ θὰ ἐκδοθῶσιν πρὸς ὄφελος τοῦ Δήμου νέαι διὰ τὸν πληρωθέντα τόκον ὁμολογίαι. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸ ἐπίδον ἔτος, ὅταν θὰ ἀνασυνταχθῇ ὁ πίναξ τῶν χρεῶν διὰ τὴν ἐκ νέου διανομὴν τοῦ πεμπτημωρίου, θὰ προστεθῇ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν πιστωτῶν τῶν παλαιῶν χρεῶν ὁ καθυστερησας τόκος, θὰ ἀναγραφῆ αὐθις τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύουσιν αἱ ἐκδοθεῖσαι ὁμολογίαι, καὶ νέον ποσόν ἀντιπροσωπεύον τοὺς πληρωθέντας τόκους εἰς τοὺς ὁμολογιούχους· θὰ διαίρωνται δὲ οὕτω τὰ παλαιὰ χρέη τοῦ Δήμου εἰς τρεῖς κατηγορίας, τὴν τῶν ὀνομαστιῶν πιστωτῶν τοῦ Δήμου, τῶν ἀνωμένων ὁμολογιούχων, καὶ τοῦ Δήμου ὡς πιστωτοῦ διὰ τοὺς πληρωνομένους κατ' ἔτος ἐκ τοῦ ἰδικαιτέρου

ἄρθρου τοῦ προϋπολογισμοῦ τόκους καὶ χρεώλυτρα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κλείεται διαρκῶς ἡ θύρα προσδοκίας διὰ μείζονα ὠφέλειαν εἰς τοὺς τυχοῦν μὴ προθυμοποιηθησομένους νὰ δεχθῶσιν τὸν προτεινόμενον συμβιβασμὸν, καὶ οὕτω πάντες, ἐκόντες ἄκοντες, τάχιον ἢ βράδιον, θὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὸν νέον τοῦτον κανονισμὸν, οὕτινος, σὺν τῷ χρόνῳ ἐπιτευχθέντος, ἐκλείπουσιν οἱ ἄνω ἐξχνγκαστικοὶ συνδυασμοί.

Διὰ τῆς τοιαύτης τακτοποιήσεως τῶν οικονομικῶν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων δὲν θέλει ἐπιβαρυνθῆ ὑπερόγκως ὁ δημοτικὸς προϋπολογισμὸς, ἢ πραγματοποιήσῃς μάλιστα τοῦ προτεινομένου μέτρον δύναται νὰ προσπορίσῃ εἰς τὸν Δήμον διὰ τῆς ἐκποιήσεως τῶν 18,300 ὁμολογιῶν αὐτοῦ, ἰκανῶς σπουδαῖον ποσόν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων κοινωφελῶν ἔργων. Ἴδου πῶς κανονίζεται διὰ τοῦ ἐπομένου νομοσχεδίου ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προκειμένου μέτρον :

1) Π. δὲ πληρωμὴν τῶν χρεῶν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, τῶν ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων προερχομένων, καὶ τῶν δυνάμει εἰδικῶν συμβάσεων συνεστώτων, ἐπιτρέπεται τῷ Δήμῳ Ἀθηναίων νὰ ἐκδώσῃ χρεωλυτικὰς ὁμολογίας ἐπτά ἑκατομμυρίων δραχμῶν πρὸς ἑκάτὸν δραχμῶν ἐκάστην ἐπὶ τόκῳ 7 καὶ χρεωλύτρῳ 1 τοῖς ο/ο.

2) Τὰ ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων πηγάζοντα καὶ εἰς τὸ πεμπτημῶριον ἀνήκοντα χρέη ἐξοφλοῦνται πρὸς 65 τοῖς ο/ο, τὰ δὲ δυνάμει συμβάσεως πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ὀφειλόμενα εἰς τὸ ἄρτιον. Ἡ ἐξόφλησις γίνεται εἴτε τοῖς μετρητοῖς εἴτε διὰ τῶν ἐκδοθησομένων ὑπὸ τοῦ Δήμου ὁμολογιῶν.

3) Αἱ πρὸς ἐξόφλησιν τῶν παλαιῶν χρεῶν ἐκδοθησομεναὶ ὁμολογίαι, αἱ τε πρὸς τοὺς πιστωτάς παραχωρηθησομεναὶ καὶ αἱ πρὸς ὄφελος τοῦ Δήμου ἐναπολειφθησομεναὶ, ἔχουσιν ἴσα ἐπὶ τοῦ πεμπτημωρίου δικαιώματα.

4) Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς τοῦ τόκου καὶ χρεωλύτρου τοῦ εἰρημένου δημοτικοῦ χρέους προσφέρεται εἰς μεσεγγύησιν ὁ ἐπὶ τῶν ὀνίων καὶ κατ' ἐπέκτασιν ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων δημοτικὸς δασμὸς, τοῦ ὁποῖου τὸ κατὰ μῆνα εἰσπρατιτόμενον ποσόν θέλει κατατίθεσθαι εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν μέχρι συμπληρώσεως τῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ εἰρημένου δημοτικοῦ χρέους τόκων καὶ χρεωλύτρων, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν δὲ ταύτην τὸ ὑπόλοιπον θέλει εἰσπράττεσθαι διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δήμου. Ἐν τῇ περὶ ἐκμισθώσεως τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῶν ὀνίων καὶ ἐμπορευμάτων διακηρύξει τοῦ Δημάρχου θέλει ἀναγράφεσθαι ρητῶς πάντοτε ὁ ὅρος, ὅτι ὁ ἐνοικιαστὴς ὀφείλει νὰ καταθέτῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν

τάς πρώτας τοῦ ἐνοικίου δόσεις ἐπὶ ποινή ἐκπτώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐνοικιάσεως καὶ ἐπὶ ἀναλήψει τῆς βεβαιώσεως καὶ εἰσπραξίσεως τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ ὑπὸ ὑπαλλήλου διοριζομένου ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὡς ἀντιπροσώπου τῶν ὁμολογιούχων.

5) Ὁ τόκος καὶ τὸ χρεώλυτρον τῶν ὁμολογιῶν τοῦ ὡς εἴρηται δημοτικοῦ χρέους πληρώνεται τοῖς κομισταῖς αὐτῶν κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς ἰανουαρίου διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ ἀποκοπτομένου ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τοκομεριδίου, ἐν ᾧ θέλει ὀρίζεσθαι τὸ πληρωτέον διὰ τόκον καὶ χρεώλυτρον ποσόν.

6) Ἄμκ ἐγκριθησομένης τῆς παρούσης πράξεως, κληθήσονται οἱ ἔχοντες ἐκκαθαρισμένους ἀπικιτήσεις, νὰ διορίσωσιν ἐπιτροπὸν αὐτῶν, ὅπως, μετὰ τοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, προβῶσιν εἰς τὴν συνμολόγησιν τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ Δήμου συμβάσεως εἰς ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς τοῦ τόκου καὶ χρεώλυτρον τῶν ὁμολογιῶν τοῦ εἰρημένου δημοτικοῦ χρέους διὰ τῆς εἰς μεσεγγύησιν παραχωρήσεως τοῦ δημοτικοῦ ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ ἐμπορευμάτων δασμοῦ. Ἡ τυχὸν μὴ προσέλευσις καὶ σύμπραξις δικαιοῦχων τινῶν δὲν ἀκυροῦ οὐδὲ μεταβάλλει τὰ ὑπὸ τῶν προσελθόντων ἀποφασισθέντα. Ἡ ἄκαξ ὀρισθεῖσα ἐπιτροπὴ συμπράττει μετὰ τοῦ Δημάρχου εἰς τὴν κατ' ἔτος κατάρτισιν τοῦ ἀναλογικοῦ πίνκαος, διὰ τὴν διανομὴν τοῦ πεμπτημορίου εἰς τοὺς πιστωτὰς τοῦ Δήμου.

7) Ἐν τῷ δημοτικῷ προϋπολογισμῷ θέλει ἀναγραφῆσθαι ὡς μέχρι τοῦδε, τὸ πεμπτημόριον τῶν δημοτικῶν εἰσοδημάτων εἰς πληρωμὴν τῶν κεκλεισμένων χρήσεων καθυστερούντων, τῶν τε ἐκκαθαρισμένων καὶ τῶν μεταγενεστέρως ἐκκαθαρισθησομένων· διὰ δὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἐκδοθησομένων ὁμολογιῶν, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος, ἀντιπροσωπευομένου δημοτικοῦ χρέους, θέλει ἀναγραφῆσθαι ἰδιαιτέρον ἄρθρον, ἐξ οὗ δὲν θέλουσι μετέχει οἱ μὴ δηλώσαντες τὴν συγκατάθεσιν των δικαιοῦχοι πιστωταί.

8) Διὰ τὸν πληρωνόμενον κατ' ἔτος ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ἄρθρου τοῦ δημοτικοῦ προϋπολογισμοῦ τόκον καὶ χρεώλυτρον εἰς τοὺς ὁμολογιούχους, θέλουσιν ἐκδίδεσθαι νέαι κατ' ἔτος ὑπὲρ τοῦ Δήμου ὁμολογία ἴσου ποσοῦ.

9) Ὅψέποτε εἰς τὸ μέλλον θελήσῃ ὁ Δήμος νὰ ἐξοφλήσῃ τὰς ὁμολογίας ταύτας, ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ τὰς ἐξαγοράσῃ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν των, ἀφαιρέσει τοῦ πληρωθέντος χρεώλυτρον.

10) Κλάσματα ἑλαττοῦ τῶν ἑκατὸν δραχμῶν πληρώνονται τοῖς δικαιοῦχοις, κατὰ τὸ ἄρθρον 2, τοῖς μετρηταῖς, ἐκδίδεται δὲ ἀντίστοιχος ὁμολογία πρὸς ὄφελος τοῦ Δήμου. Σ.